MORFOSINTAXI

CONTINGUTS

- ✓ **Gènere i nombre del substantiu**
- ✓ **Gènere i nombre de l'adjectiu**
- ✓ **Articles, demostratius i possessius**
- ✓ **Numerals**
- ✓ **Quantitatius**
- ✓ **Indefinits**
- ✓ **Conjugació dels verbs regulars**
- ✓ **Conjugació dels verbs irregulars**
- ✓ **Formes no personals dels verbs**
- ✓ **Perífrasis verbals**
- ✓ **Verbs *ser* i *estar***
- ✓ **Pronoms personals tònics**
- ✓ **Pronoms personals febles**
- ✓ **Pronoms relatius, indefinits i interrogatius**
- ✓ **Preposicions**
- ✓ **Conjuncions i adverbis**
- ✓ **Signes de puntuació: el punt i la coma**
- ✓ **Signes de puntuació: el punt i coma**
- ✓ **Signes de puntuació: els dos punts i els punts suspensius**

GÈNERE I NOMBRE DEL SUBSTANTIU

El gènere dels substantius

La immensa majoria de substantius tenen un gènere fix i completament arbitrari (és a dir, un mot pot ser femení en una llengua determinada, però masculí en un altre idioma). Així, al contrari d'altres llengües romàniques, en català:

Són masculins		*Són femenins*
el compte	*els espinacs*	*la calor*
el corrent	*el front*	*la dent*
el costum	*el full (de paper)*	*la frescor*
el deute	*el llegum*	*una olor*
el dubte	*el lleixiu*	*les postres*
els espinacs	*el senyal*	*la suor*
el dubte		*la resta*

També es dona el cas que hi ha mots que canvien de significat segons el gènere, entre els quals, els següents:

Masculí	*Femení*
el canal ('via d'aigua')	*la canal* ('conducte, canonada')
el clau ('de clavar')	*la clau* ('d'obrir i tancar')
un editorial ('article')	*una editorial* ('empresa editora')
el llum ('aparell per fer llum')	*la llum* ('claror, electricitat')
el terra ('sòl, paviment')	*la terra* ('planeta, camp, arena...')
el pols ('batec')	*la pols* ('massa de partícules')
el vocal ('portaveu home')	*la vocal* ('lletra'; 'portaveu dona')

El femení del nom dels éssers sexuats s'expressa de diverses maneres:

Masculí + *–a*: *fill/filla* *al·lot/al·lota* *cuiner/cuinera*	**Modificacions**	**Accent (aparició o desaparició)**	*soci/sòcia* *pagès/pagesa*
		Dièresi (canvi d'accent a dièresi)	*Lluís/Lluïsa*
		Consonant	**p → b:** *llop/lloba* **t → d:** *cunyat/cunyada* **c → g:** *amic/amiga* **s → ss:** *ós/ossa* **l → l·l:** *Marcel/Marcel·la*
		Vocal	**e → a:** *mestre/mestra* **o → a:** *monjo/monja* **u → a:** *europeu/europea* **u → v:** *detectiu/detectiva*
Sufixos específics	**Afegeixen**	***–na*** **(generalment, si el mot és agut):** *cosí/cosina* ***–ina*****:** *gall/gallina*	
Terminació *–ot* al masculí	***bruixa/bruixot, abella/abellot, merla/merlot, perdiu/perdigot***		
Invariables	**Terminacions**	***–aire*****:** *el/la cantaire* ***–ista*****:** *el/la turista* ***–cida*****:** *el/*la *suïcida*	
	Altres	*el/la testimoni, el/la conserge, el/la cònjuge, el/la gimnasta*	
Arrels diferents	***amo/mestressa*** **o** ***madona, home/dona, marit/muller, oncle/tia, porc/truja, toro/vaca, ase/somera, boc/cabra, marrà/ovella, cavall/egua***		

Altres casos de formació del femení

Tot i que la terminació *–na* s'afegeix generalment a mots que són aguts (*capità/capitana*), també es dona en mots plans: *orfe/òrfena.*

En afegir una *–a* al masculí, a la paraula *serf* li correspon el femení *serva* (f → v).

La terminació *–essa* s'usa per formar el femení de noms referits a càrrecs i oficis (*batle/batlessa*, *sastre/sastressa…)*, de títols nobiliaris (*comte/comtessa…* —però *marquès/marquesa*, *príncep/princesa*—), i d'altres noms masculins de terminació no específica (*déu/deessa*, *vampir/vampiressa…*).

Per fer la forma femenina d'algunes professions, de títols nobiliaris, etc., també es fan servir les terminacions següents:

***–iu*, corresponent als masculins acabats en *–or* (*actor/actriu*, *emperador/emperadriu…*).**

***–òloga,* corresponent als masculins acabats en *–leg* (*biòleg/biòloga…*).**

La formació del plural dels substantius

En la formació del plural, cal tenir en compte els casos següents:

Formació bàsica	**singular + *–s***	***home/homes*, *arbre/arbres…*; *les as*, *les is*, *les bes…*; *els dos*, *els res*, *els mis*, *els fas…***
Acabats en	***–a* àtona → *–es*** **Canvis:** ***ca→ques*** ***ça→ces*** ***ja→ges*** ***ga→gues*** ***gua→ gües*** ***qua→qües***	***dona/dones*, *dia/dies…*** ***boca/boques…*** ***plaça/places…*** ***taronja/taronges…*** ***botiga/botigues…*** ***paraigua/paraigües…*** ***pasqua/pasqües…***
	Vocal tònica → *–ns*	***camió/camions*; *capità/capitans…***
	–s*, *–ç*, *–x*, *–ix*, *–tx* → *–os	***pis/pisos*, *braç/braços*, *reflex/reflexos*, *calaix/calaixos*, *despatx/despatxos…***
	–sc*, *–st*, *–xt*, *–ig* → + *–s* / + *–os	***casc/cascs* o *cascos*, *gest/gests* o *gestos*, *text/texts* o *textos*, *assaig/assaigs* o *assajos*, *desig/desigs* o *desitjos…***
Invariables	**Dies de la setmana**	***dilluns*, *dimarts*, *dimecres*, *dijous* i *divendres***
	Paraules compostes	***parallamps*, *rentacaps*, *escuradents*, *guardapits…***
	Altres	***llapis*, *temps*, *atles*, *fons*, *càries*, *herpes*, *messies…***

***Singulars acabats en* –an**

A vegades es dubta de la terminació en singular dels mots acabat en *–an* (tobogà* o *tobogan?*), perquè el plural d'aquests substantius —que afegeixen una *–s* al singular (*tobogans*)— coincideix amb el de la majoria dels substantius acabats en vocal tònica (*alacrà/alacrans, capità/capitans, catamarà/catamarans, pagà/pagans…*).**

Així doncs, cal tenir en compte que el singular de *caimans*, *contrabans*, *divans*, *orangutans* i *xamans* és el següent: *caiman*, *contraban*, *divan*, *orangutan* i *xaman*.

***Mots acabats en vocal tònica que fan el plural en* –s**

Alguns mots acabats en vocal tònica només afegeixen *–s* per fer el plural: *sofà/sofàs…*; *cafè/cafès*, *consomé/consomés, paté/patés, puré/purés, quinqué/quinqués, suflé/suflés, vostè/vostès, ximpanzé/ximpanzés…; esquí/esquís, bisturí/bisturís…; dominó/dominós…; menú/menús, xampú/xampús…*

Mots que només tenen la forma del plural

Hi ha mots que només tenen la forma del plural: *els afores, les alicates, les bermudes, les noces, les pessigolles, les postres, les setrilleres…*

Mots que s'usen generalment en plural

D'altra banda, hi ha mots que tot i tenir una forma en singular, s'usen generalment en plural: *els calçons, les estisores/tisores, els pantalons, els sostenidors…* (l'opció en singular pot tenir un significat una mica diferent, com en el cas de *calçó, tisora, pantaló…*)

GÈNERE I NOMBRE DE L'ADJECTIU

El gènere de l'adjectiu

- **En general, els adjectius són variables o de dues terminacions pel que fa al gènere (tenen una forma per al masculí i una altra per al femení). Així, la flexió general de l'adjectiu és aquesta:**

Masculí singular	*Femení singular* (+ a)	*Masculí plural* (+ s)	*Femení plural* (+ es)
alt *savi*	*alta* *sàvia*	*alts* *savis*	*altes* *sàvies*

- **Hi ha un grup d'adjectius, però, que són invariables o d'una sola terminació (tenen la mateixa forma per al masculí que per al femení). Pertanyen a aquest grup, entre d'altres, els adjectius acabats en les terminacions següents:**

Terminacions invariables	*Exemples*
–ble	*un home agradable* *una dona agradable*
–ant	*un vestit elegant* *una corbata elegant* **Però:** *un home sant, una dona santa*
–ent	*un pedaç absorbent* *una esponja absorbent* *lenta...* **Però:** *un alumne atent, una alumna atenta; un cotxe lent, una màquina*
–al	*un color igual* *una textura igual*
–el	*un jove rebel* *una jove rebel*
–il	*un problema fàcil* *una solució fàcil*
–ar	*un poema popular* *una cançó popular*
–or	*el mes anterior* *la setmana anterior*

- **Els adjectius acabats en *–aç*, *–iç* i *–oç* són d'una sola terminació o invariables en singular; en canvi, tenen dues terminacions en plural: *–ços* per al masculí i *–ces* per al femení:**

Masculí singular	*Femení singular*	*Masculí plural*	*Femení plural*
–aç *home audaç*	*–aç* *dona audaç*	*–ços* *homes audaços*	*–ces* *dones audaces*
–iç *home feliç*	*–iç* *dona feliç*	*–ços* *homes feliços*	*–ces* *dones felices*
–oç *home atroç*	*–oç* *dona atroç*	*–ços* *homes atroços*	*–ces* *dones atroces*

- **Pel que fa a la formació del femení, cal tenir presents aquestes terminacions, en què la *–u* del masculí passa a *–v* en el femení:**

Masculí	*Femení*
–au *esclau*	*–ava* *esclava*
–iu *nociu*	*–iva* *nociva*
–ou *tou*	*–ova* *tova*

Adjectius que es distingeixen per la grafia

Hi ha adjectius que tenen la forma de masculí acabada en *–e* i la de femení acabada en *–a*. Tot i que en el català de les Illes Balears la pronunciació sigui la mateixa (vocal neutra final), cal distingir-ne la grafia. En són alguns exemples:

***Masculí* —e**	***Femení* —a**
resultat exacte	***quantitat exacta***
metge psiquiatre	***metgessa psiquiatra***
actor autodidacte	***actriu autodidacta***
club selecte	***gent selecta***

ARTICLES, DEMOSTRATIUS I POSSESSIUS

Articles, demostratius i possessius

Els *articles*, els *demostratius* i els *possessius* són tres tipus diferents de determinants. Són elements que se situen davant el nom, hi concorden en gènere i nombre, i n'especifiquen diferents aspectes: si és conegut o no, si és proper o llunyà, la relació de pertinença...

ARTICLES	*Formes*			
	Masculí singular	*Femení singular*	*Masculí plural*	*Femení plural*
DEFINIT **Ús: acompanya un nom concret, conegut pels interlocutors.**	*el / l'*	*la / l'*	*els*	*les*
INDEFINIT **Ús: el nom no és identificat pels interlocutors, apareix per primera vegada en el discurs.**	*un*	*una*	*uns*	*unes*
PERSONAL **Ús: introdueix noms de persona (i cognoms).**	*en / n'* *el / l'*	*na / n'* *la / l'*	--	--

Quan l'article definit masculí va precedit de les preposicions *a, de* i *per*, ambdues formes es contreuen de la manera següent:

a + el: al *a + els: als*	*de + el: del* *de + els: dels*	*per + el: pel* *per + els: pels*

També es produeix contracció dels articles *el, els* i *en* amb la partícula *ca* (forma apocopada o reduïda del mot *casa*):

Ca + el: cal	*Ha anat a cal sastre.*
Ca + els: cals	*Ens allotjarem a cals oncles.*
Ca + en: can	*L'assaig serà a can Martí.*

En canvi, no hi ha contracció quan l'article s'ha d'apostrofar: *camina pel bosc / camina per l'alzinar; som a can Miquel / som a ca n'Hug...*

Quan la partícula *ca* forma part d'un topònim, s'escriu *Can* o *Ca n'* segons si la paraula que ve a continuació s'ha d'apostrofar o no: *Can Pastilla, Ca n'Anglada, Can Germà, Ca n'Oms*... En aquests casos, la forma *can* s'escriu en majúscula.

DEMOSTRATIUS	*Formes*			
	Masculí singular	*Femení singular*	*Masculí plural*	*Femení plural*
De proximitat	*aquest*	*aquesta*	*aquests*	*aquestes*
De llunyania	*aquell*	*aquella*	*aquells*	*aquelles*

POSSESSIUS		*Formes*			
		Masculí singular	*Femení singular*	*Masculí plural*	*Femení plural*
Un posseïdor	**de 1a persona**	*el meu (mon)**	*la meva (ma)*	*els meus (mons)*	*les meves (mes)*
	de 2a persona	*el teu (ton)*	*la teva (ta)*	*els teus (tos)*	*les teves (tes)*
	de 3a persona	*el seu (son)*	*la seva (sa)*	*els seus (sos)*	*les seves (ses)*
Més d'un posseïdor	**de 1a persona**	*el nostre*	*la nostra*	*els nostres*	*les nostres*
	de 2a persona	*el vostre*	*la vostra*	*els vostres*	*les vostres*
	de 3a persona	*el seu*	*la seva*	*els seus*	*les seves*

***Les formes entre parèntesis són els denominats *possessius àtons*. Actualment tenen un ús reduït: davant els noms de parentiu (*mon pare, sa mare*...), en alguna frase feta (*en ma vida; Cada terra fa sa guerra*...) i en el llenguatge poètic.**

El* lo *neutre

En castellà hi ha la forma d'article neutre *lo*. Aquesta forma és usada en català en registres col·loquials, per bé que es considera un calc de la forma castellana. En els registres formals s'ha d'evitar l'ús d'aquesta forma d'article i fer servir construccions que expressin el mateix sentit.

Moltes vegades, el *lo* neutre s'utilitza per expressar la condició d'abstracte o d'inconcret. En aquests casos, s'ha de substituir per l'article *el* o altres formes com *allò, la cosa que, això, el fet*...

Incorrecte	*Solucions*
**Lo que passa...*	*El / Allò que passa...*
**Lo millor és que...*	*El / La cosa millor és que...*
**Lo curiós és que...*	*El fet curiós / La cosa curiosa és que...*

També és freqüent trobar el *lo* neutre en locucions, dites i frases fetes. Igualment, s'han d'evitar en registres formals i s'han de fer servir les solucions equivalents.

Locucions incorrectes	*Solucions correctes*
Lo més aviat possible	*Com més aviat millor, al més aviat possible...*
Lo altre	*La resta...*
A lo millor	*Potser, tal vegada, per ventura...*
Tot lo més	*A tot estirar, pel cap alt...*
En lo referent a	*Pel que fa a, referent a, respecte a...*
Per lo qual	*Per la qual cosa...*
Per lo general	*Generalment, en general...*

Usos incorrectes de l'article

• Davant d'infinitiu, amb valor verbal

S'ha d'evitar l'ús de l'article davant l'infinitiu quan aquest funciona sintàcticament com un verb. En aquests casos, o no es posa cap element introductori davant l'infinitiu, o es fan servir les expressions *el fet de*, *la manera de*...

Incorrecte: ****El pensar massa no és saludable.***
****El secret del cuinar és la paciència.***
Correcte: ***Pensar massa no és saludable. / El fet de pensar massa no és saludable.***
El secret de cuinar és la paciència.

En canvi, davant un infinitiu substantivat (que funciona com un nom), sí que és correcte posar-hi article:

El saber no fa cap nosa.
El menjar d'avui és deliciós.

• Davant els dies de la setmana, amb valor adverbial

Quan el dia de la setmana s'usa com a adverbi (es refereix a l'immediatament anterior o posterior), no va precedit d'article:

Dimarts vaig al teatre. **(= el proper dimarts)**
Dissabte vaig anar al concert de la Simfònica. **(= dissabte passat)**

Però quan el dia de la setmana s'usa com a substantiu (equival a 'cada'), sí que duu article, en singular o en plural:

El/Els dijous tenc ioga. **(= cada dijous, tots els dijous)**

Usos inadequats dels possessius

En català, els possessius no s'han de fer servir en els casos següents:

- **Quan es pot deduir la relació de possessió pel context de l'oració.**

  ****Em rent les meves mans. > Em rent les mans.***

- **Quan la llengua fa servir altres recursos (pronoms febles) per expressar la relació de possessió.**

  Va posar els doblers dins la seva butxaca. > Va posar-se els doblers dins la butxaca.

  L'ordinador està espatllat. La seva reparació val 500 euros. > Reparar-lo val 500 euros.

NUMERALS

Els numerals

Els numerals són els determinants que expressen un nombre. Poden ser cardinals, ordinals, multiplicadors, partitius i col·lectius.

Cardinals

Els cardinals expressen una quantitat exacta.

0	*zero*						
1	*un / una*	11	*onze*	21	*vint-i-un / vint-i-una*	31	*trenta-un / trenta-una*
2	*dos / dues*	12	*dotze*	22	*vint-i-dos / vint-i-dues*	32	*trenta-dos / trenta-dues*
3	*tres*	13	*tretze*	23	*vint-i-tres*	33	*trenta-tres*
4	*quatre*	14	*catorze*	24	*vint-i-quatre*	34	*trenta-quatre...*
5	*cinc*	15	*quinze*	25	*vint-i-cinc*	40	*quaranta*
6	*sis*	16	*setze*	26	*vint-i-sis*	50	*cinquanta*
7	*set*	17	*desset*	27	*vint-i-set*	60	*seixanta*
8	*vuit*	18	*devuit*	28	*vint-i-vuit*	70	*setanta*
9	*nou*	19	*denou*	29	*vint-i-nou*	80	*vuitanta*
10	*deu*	20	*vint*	30	*trenta*	90	*noranta*

100	*cent*	1.000	*mil*
101	*cent un/ cent una*	1.001	*mil un*
102	*cent dos / cent dues...*	2.000	*dos mil / dues mil...*
200	*dos-cents / dues-centes*	100.000	*cent mil*
300	*tres-cents / tres-centes...*	1.000.000	*un milió*

- **S'escriu un guió entre les desenes i les unitats, i les unitats i les centenes (D-U-C): *sis-cents* (unitat-centena), *trenta-set* (desena-unitat)...**
- **En el cas de les vintenes, s'intercala la conjunció *i* entre guionets: *vint-i-un*, *vint-i-dos*...**
- **Els numerals *un* i *dos* tenen forma masculina i femenina, i concorden amb el nom que acompanyen: *un peu, dos peus...*; *una mà, dues mans...***

  Els altres cardinals que contenen les formes *un* i *dos* també tenen una forma femenina, però només en singular: *vint-i-un cotxes* (no **vint-i-uns cotxes*); *trenta-una al·lotes* (no **trenta-unes al·lotes*)...
- **El numeral *cent* té forma de plural masculina i femenina: *dos-cents amics, dues-centes amigues*...**
- **Es fa servir la forma *u* (*vint-i-u, trenta-u...*) i *dos* (*quaranta-dos...*) per referir-se als números o quan s'indica un ordre en una seqüència. En aquests casos no es fa concordança de gènere:**

  El nostre seient és a la fila u, butaca vint-i-dos.

Ordinals

Els ordinals expressen una posició, un ordre en l'espai o el temps. Cal fixar-se especialment en

1r	*primer*	*1a*	*primera*	*1rs*	*primers*	*1es*	*primeres*
2n	*segon*	*2a*	*segona*	*2ns*	*segons*	*2es*	*segones*
3r	*tercer*	*3a*	*tercera*	*3rs*	*tercers*	*3es*	*terceres*
4t	*quart*	*4a*	*quarta*	*4ts*	*quarts*	*4es*	*quartes*
5è	*cinquè*	*5a*	*cinquena*	*5ns*	*cinquens*	*5es*	*cinquenes*
6è	*sisè*	*6a*	*sisena*	*6ns*	*sisens*	*6es*	*sisenes*
7è	*setè*	*7a*	*setena*	*7ns*	*setens*	*7es*	*setenes*
8è	*vuitè*	*8a*	*vuitena*	*8ns*	*vuitens*	*8es*	*vuitenes*
9è	*novè*	*9a*	*novena*	*9ns*	*novens*	*9es*	*novenes*
10è	*desè*	*10a*	*desena*	*10ns*	*desens*	*10es*	*desenes*
11è	*onzè*	*11a*	*onzena*	*11ns*	*onzens*	*11es*	*onzenes*
21è	*vint-i-unè*	*21a*	*vint-i-unena*	*21ns*	*vint-i-unens*	*21es*	*vint-i-unenes*
35è	*trenta-cinquè*	*35a*	*trenta-cinquena*	*35ns*	*trenta-cinquens*	*35es*	*trenta-cinquenes*
100è	*centè*	*100a*	*centena*	*100ns*	*centens*	*100es*	*centenes*
1000è	*milè*	*1000a*	*milena*	*1000ns*	*milens*	*1000es*	*milenes*

les abreviatures dels ordinals:

A partir del nombre *cinc*, només cal afegir la terminació *–è/–ena* al cardinal. S'han de tenir en compte els canvis ortogràfics que això suposa:

cinc → cinquè/cinquena...

nou → novè/novena...

Partitius

Serveixen per expressar parts d'una unitat (1/2, 1/3...). Es poden expressar amb les formes ordinals (*Vull la meva novena part del botí del robatori*), excepte en aquests casos:

	mig, mitja, mitjos,mitges	
½	***la meitat / la mitat*** (substantiu)	***D'aquí a mitja hora seré a casa.*** ***Posa'm la meitat de la sobrassada.***
⅓	***un terç (de)***	***El lloguer no ha de suposar més d'un terç del sou.***
¼	***un quart (de)***	***Amb un quart de la pizza en tindré prou.***

Multiplicadors

Indiquen el nombre de vegades que s'augmenta alguna cosa. El numeral multiplicador específic equivalent a cadascuna de les persones nascudes d'un mateix part és *bessó, bessona, bessons, bessones*, tant si són univitel·lins com bivitel·lins.

> ***A la classe del meu fill hi ha dos parells de germans bessons, uns que s'assemblen com dues gotes d'aigua i els altres que no semblen germans.***

També es fa servir l'expressió *una bessonada de* + nombre:

> ***Va tenir una bessonada de cinc, però el part va ser ben curt.***

Per expressar una multiplicació d'una cosa o una qualitat, es pot fer servir l'estructura cardinal + *vegades més + que*:

> ***El meu sou és cinc vegades més elevat que el teu.***
>
> ***L'obra va costar dues vegades més del que estava previst.***

Col·lectius

Serveixen per parlar d'un conjunt d'elements que formen un grup i s'expressen amb l'ordinal femení + *de*, excepte les formes *un parell*, *un centenar* i *un miler*.

parell	***Tinc un parell de sabates noves.***
desena	***Han atorgat una desena de beques.***
dotzena	***Necessit una dotzena d'ous.***
quinzena	***Tancaran la primera quinzena d'agost.***
vintena	***Han venut una vintena d'entrades.***
trentena	***Té una quarantena d'anys i ni una arruga.***
quarantena	***...***
cinquantena...	
centenar	***Ens han atacat un centenar d'abelles.***
miler	***S'han gastat un miler d'euros al casino.***

- **De vegades, no expressa el nombre exacte, sinó un nombre aproximat d'elements:**

> ***Jo diria que a la manifestació hi havia una cinquantena de persones.***

QUANTITATIUS

Quantitatius

Els quantitatius expressen una quantitat no exacta. N'hi ha de dos tipus: variables i invariables.

Singular		*Plural*	
Masculí	*Femení*	*Masculí*	*Femení*
poc (de)	*poca (de)*	*pocs (de)*	*poques (de)*
molt (de)	*molta (de)*	*molts (de)*	*moltes (de)*
quant (de)	*quanta (de)*	*quants (de)*	*quantes (de)*
tant (de)	*tanta (de)*	*tants (de)*	*tantes (de)*
bastant (de)	*bastanta (de)*	*bastants (de)*	*bastantes (de)*
gaire (de)		*gaires (de)*	
més (de)			
menys (de)			
prou (de)			
cap			
massa *força* *gens de*			

- **Cal fixar-se que, en registres formals, les formes *massa*, *força* i *prou* són invariables. Per aquesta raó, en aquests registres, les frases següents no són adequades:**

  ***Han venut masses entrades i ara no hi cabem.**
  ***Hi ha forces cadires.**
  ***Ja m'has posat prous caragols.**

  Aquestes frases s'han d'escriure així:

  Han venut massa entrades i ara no hi cabem.
  Hi ha força cadires.
  Ja m'has posat prou caragols.

- ***Bastant* i *força* són equivalents en les frases afirmatives:**

  La sopa està bastant freda. = La sopa està força freda.

- **En les frases negatives, interrogatives i condicionals, s'ha d'utilitzar la forma *gaire*:**

  No hi ha gaire menjar; crec que quedarem amb gana.
  Que vindràs gaire tard?
  Si hi ha gaires alumnes, potser faltaran cadires.

- ***Res* és un pronom que significa 'cap cosa'. No pot modificar noms, adjectius ni verbs:**

  No hi ha res a la gelera.
  **No tinc res de menjar a la gelera.*

- ***Gens* sempre es refereix a un element no comptable, i figura en frases negatives, interrogatives i condicionals:**

  No m'agrada gens aquesta camisa que t'has comprat.
  Voleu gens d'arròs?
  Si teniu gens de son, ara és l'hora de dormir.

  Quan es fa una elisió, pot aparèixer tot sol:
  No en sé gens **[de futbol].**

Adverbis i locucions quantitatives

A més dels quantitatius, també s'utilitzen una gran quantitat de locucions: *una mica de, un poc de, un munt de, gens ni mica de*...

***Ús de* poc, una mica, no gaire, uns quants**

- ***Poc* sempre expressa una visió negativa de poca quantitat:**

  Hi ha poca aigua per rentar els plats.

  Hi ha pocs inscrits al curs de català.

- **Per expressar poca quantitat de manera positiva s'utilitza *una mica* per a les coses incomptables i *uns quants* per a les comptables:**

  Encara hi ha una mica d'aigua per rentar els plats.

  Hi ha uns quants inscrits al curs de català.

- **No són correctes expressions com **Encara hi ha <u>una poca</u> d'aigua per rentar els plats* o **Hi ha <u>uns pocs</u> inscrits al curs de català*, en què la forma *poc* funciona com a adjectiu:**

  Encara hi ha <u>poca</u> aigua per rentar els plats.

  Hi ha <u>pocs</u> inscrits al curs de català.

- **En frases negatives, l'equivalent de *poc* és *gaire*:**

  Tenc <u>poca</u> gana. = No tenc <u>gaire</u> gana.

- **La forma *gaire* també s'usa en frases interrogatives i condicionals:**

  Saps si hi havia gaire gent en el concert d'ahir?

  Si està gaire temps a tornar, es perdrà la resta de pel·lícula.

Remarques sobre l'ús d'alguns quantitatius

Quan
Adverbi que fa referència al moment en què ocorre una acció:
Quan vindràs?
Quan vulguis ens hi posam.
Quant
Adverbi que fa referència a una quantitat:
Quant val?
Quant (de) pa!
Tan
Adverbi que acompanya un adjectiu o un altre adverbi:
El dinar és tan bo que se'l menja amb avidesa.
No aneu tan aviat.
Tant
Pot actuar com a adverbi i anar sol, amb el significat 'en tal quantitat, en tal grau':
No mengis tant!
No em pensava que costàs tant.
També pot actuar com a determinant quantitatiu i acompanyar un substantiu:
No mengis tant (de) pa!
Tanta (d') estona ha estat parlant que al final ha perdut l'autobús.

INDEFINITS

Indefinits

Els indefinits serveixen per referir-se a una quantitat imprecisa d'elements que formen part d'un grup:

Determinants				*Pronoms*
Singular		*Plural*		
Masculí	*Femení*	*Masculí*	*Femení*	
un	*una*	*uns*	*unes*	*un, una, uns, unes*
un / l'altre	*una / l'altra*	*uns / els altres*	*unes / les altres*	*un / l'altre, una / l'altra*
tot	*tota*	*tots*	*totes*	*tot, tothom*
algun	*alguna*	*alguns*	*algunes*	*algú/qualcú* *alguna cosa / qualque cosa*
qualque				
cap				*cap, ningú, res*
cada un	*cada una*			*cadascú / cada u*
cadascun	*cadascuna*			
cada				
		diversos	*diverses*	*diverses, diverses*
la resta				*la resta*

Avui han vingut <u>uns</u> turistes despistats. Mentre <u>uns</u> miraven el mapa, <u>uns altres</u> demanaven informació a la gent que passava i <u>alguns</u> s'han assegut a terra esperant que <u>els altres</u> els solucionassin els problemes. Al final, <u>tots</u> se n'han anat per on havien vingut.

- **Per expressar que una acció es compleix regularment, és recomanable utilitzar la forma *cada* i no *tot*:**

  ***Ve cada setmana.* (Millor que no *Ve totes les setmanes.*)**

  ***En aquest poble hi ha mercat cada dijous.* (Millor que no *En aquest poble hi ha mercat tots els dijous.*)**

Remarques sobre l'ús d'alguns indefinits

- ***Qualque*** **és un indefinit que significa el mateix que *algun*, però que només s'utilitza en singular:**

  Tenc qualque dubte.

  Hi ha qualque cosa dins aquesta bossa.

  Però:

  Tenc alguns dubtes.

  Hi ha algunes coses dins aquesta bossa.

- ***Qualcun*** **és un pronom i no pot utilitzar-se com a determinant:**

  ****Hem de fer qualcuns números abans de comprar la casa.***

  Hem de fer uns quants / alguns números abans de comprar la casa.

  Si no guardes bé tots els bolígrafs en perdràs qualcun.

- ***Cert, certa, certs, certes*** **són formes que expressen 'determinada persona o cosa', però sense concretar:**

  Aquesta anècdota me la va contar cert individu que tu coneixes bé. **(No s'especifica el nom de la persona.)**

  Aquesta feina la deu haver feta certa empresa poc professional. **(No s'especifica el nom de l'empresa.)**

- ***Qualsevol*** **determina un element d'un conjunt sense importar quin és:**

  Vindré qualsevol dia a qualsevol hora.

- **S'han d'utilitzar les formes indefinides *els altres* o *la resta*, i no la forma incorrecta **el/els/les demés*:**

  No m'importa el que pensin els altres; jo faig la meva. **(I no *el que pensin *els demés*.)**

  Jo duré les caixes de cervesa; la resta ho duràs tu, que estàs més forta. **(I no **el demés ho duràs tu*.)**

CONJUGACIÓ DELS VERBS REGULARS

La primera conjugació. Verbs acabats en –ar

La majoria dels verbs catalans són de la primera conjugació. Tots són regulars, excepte els verbs *anar* i *estar*.

CANTAR

INDICATIU			
Present	**Indefinit**	**Imperfet**	**Plusquamperfet**
cant / canto	*he cantat*	*cantava*	*havia cantat*
cantes	*has cantat*	*cantaves*	*havies cantat*
canta	*ha cantat*	*cantava*	*havia cantat*
cantam / cantem	*hem cantat*	*cantàvem*	*havíem cantat*
cantau / canteu	*heu cantat*	*cantàveu*	*havíeu cantat*
canten	*han cantat*	*cantaven*	*havien cantat*
Passat simple	**Passat perifràstic**	**Anterior**	**Anterior perifràstic**
cantí	*vaig cantar*	*haguí cantat*	*vaig haver cantat*
cantares	*vares / vas cantar*	*hagueres cantat*	*vares / vas haver cantat*
cantà	*va cantar*	*hagué cantat*	*va haver cantat*
cantàrem	*vàrem / vam cantar*	*haguérem cantat*	*vàrem / vam haver cantat*
cantàreu	*vàreu / vau cantar*	*haguéreu cantat*	*vàreu / vau haver cantat*
cantaren	*varen / van cantar*	*hagueren cantat*	*varen / van haver cantat*
Futur	**Futur compost**	**Condicional**	**Condicional compost**
cantaré	*hauré cantat*	*cantaria*	*hauria cantat*
cantaràs	*hauràs cantat*	*cantaries*	*hauries cantat*
cantarà	*haurà cantat*	*cantaria*	*hauria cantat*
cantarem	*haurem cantat*	*cantaríem*	*hauríem cantat*
cantareu	*haureu cantat*	*cantaríeu*	*hauríeu cantat*
cantaran	*hauran cantat*	*cantarien*	*haurien cantat*

SUBJUNTIU			
Present	**Perfet**	**Imperfet**	**Plusquamperfet**
canti	*hagi cantat*	*cantàs / cantés*	*hagués cantat*
cantis	*hagis cantat*	*cantassis / cantessis*	*haguessis cantat*
canti	*hagi cantat*	*cantàs / cantés*	*hagués cantat*
cantem	*hàgim cantat*	*cantàssim / cantéssim*	*haguéssim cantat*
canteu	*hàgiu cantat*	*cantàssiu / cantéssiu*	*haguéssiu cantat*
cantin	*hagin cantat*	*cantassin / cantessin*	*haguessin cantat*

IMPERATIU	FORMES NO PERSONALS	
canta	**Infinitiu**	*cantar*
canti	**Gerundi**	*cantant*
cantem	**Participi**	*cantat, cantada, cantats, cantades*
cantau / canteu		
cantin		

La segona conjugació. Verbs acabats en –er / –re

Aquesta conjugació és la menys nombrosa, però també la que acumula més irregularitats. Hi ha dos models de conjugació: *témer* i *perdre*.

TÉMER

INDICATIU			
Present	**Indefinit**	**Imperfet**	**Plusquamperfet**
tem / temo	*he temut*	*temia*	*havia temut*
tems	*has temut*	*temies*	*havies temut*
tema	*ha temut*	*temia*	*havia temut*
temem	*hem temut*	*temíem*	*havíem temut*
temeu	*heu temut*	*temíeu*	*havíeu temut*
temen	*han temut*	*temien*	*havien temut*
Passat simple	**Passat perifràstic**	**Anterior**	**Anterior perifràstic**
temí	*vaig témer*	*haguí temut*	*vaig haver temut*
temeres	*vares / vas témer*	*hagueres temut*	*vares / vas haver temut*
temé	*va témer*	*hagué temut*	*va haver temut*
temérem	*vàrem / vam témer*	*haguérem temut*	*vàrem / vam haver temut*
teméreu	*vàreu / vau témer*	*haguéreu temut*	*vàreu / vau haver temut*
temeren	*varen / van témer*	*hagueren temut*	*varen / van haver temut*
Futur	**Futur compost**	**Condicional**	**Condicional compost**
temeré	*hauré temut*	*temeria*	*hauria temut*
temeràs	*hauràs temut*	*temeries*	*hauries temut*
temerà	*haurà temut*	*temeria*	*hauria temut*
temerem	*haurem temut*	*temeríem*	*hauríem temut*
temereu	*haureu temut*	*temeríeu*	*hauríeu temut*
temeran	*hauran temut*	*temerien*	*haurien temut*

SUBJUNTIU			
Present	**Perfet**	**Imperfet**	**Plusquamperfet**
temi	*hagi temut*	*temés*	*hagués temut*
temis	*hagis temut*	*temessis*	*haguessis temut*
temi	*hagi temut*	*temés*	*hagués temut*
temem	*hàgim temut*	*teméssim*	*haguéssim temut*
temeu	*hàgiu temut*	*teméssiu*	*haguéssiu temut*
temin	*hagin temut*	*temessin*	*haguessin temut*

IMPERATIU
tem
temi
temem
temeu
temin

FORMES NO PERSONALS	
Infinitiu	*témer*
Gerundi	*tement*
Participi	*temut, temuda, temuts, temudes*

PERDRE

INDICATIU			
Present	**Indefinit**	**Imperfet**	**Plusquamperfet**
perd / perdo	*he perdut*	*temia*	*havia perdut*
perds	*has perdut*	*temies*	*havies perdut*
perd	*ha perdut*	*temia*	*havia perdut*
perdem	*hem perdut*	*temíem*	*havíem perdut*
perdeu	*heu perdut*	*temíeu*	*havíeu perdut*
perden	*han perdut*	*temien*	*havien perdut*
Passat simple	**Passat perifràstic**	**Anterior**	**Anterior perifràstic**
perdí	*vaig perdre*	*haguí perdut*	*vaig haver perdut*
perderes	*vares / vas perdre*	*hagueres perdut*	*vares / vas haver perdut*
perdé	*va perdre*	*hagué perdut*	*va haver perdut*
perdérem	*vàrem / vam perdre*	*haguérem perdut*	*vàrem / vam haver perdut*
perdéreu	*vàreu / vau perdre*	*haguéreu perdut*	*vàreu / vau haver perdut*
perderen	*varen / van perdre*	*hagueren perdut*	*varen / van haver perdut*
Futur	**Futur compost**	**Condicional**	**Condicional compost**
perdré	*hauré perdut*	*perdria*	*hauria perdut*
perdràs	*hauràs perdut*	*perdries*	*hauries perdut*
perdrà	*haurà perdut*	*perdria*	*hauria perdut*
perdrem	*haurem perdut*	*perdríem*	*hauríem perdut*
perdreu	*haureu perdut*	*perdríeu*	*hauríeu perdut*
perdran	*hauran perdut*	*perdrien*	*haurien perdut*

SUBJUNTIU			
Present	**Perfet**	**Imperfet**	**Plusquamperfet**
perdi	*hagi perdut*	*perdés*	*hagués perdut*
perdis	*hagis perdut*	*perdessis*	*haguessis perdut*
perdi	*hagi perdut*	*perdés*	*hagués perdut*
perdem	*hàgim perdut*	*perdéssim*	*haguéssim perdut*
perdeu	*hàgiu perdut*	*perdéssiu*	*haguéssiu perdut*
perdin	*hagin perdut*	*perdessin*	*haguessin perdut*

IMPERATIU
perd
perdi
perdem
perdeu
perdin

FORMES NO PERSONALS	
Infinitiu	*perdre*
Gerundi	*perdent*
Participi	*perdut, perduda, perduts, perdudes*

La tercera conjugació. Verbs acabats en –ir

Hi ha dos models de conjugació:

- **Verbs incoatius: segueixen el model de *servir*. Gairebé tots els verbs d'aquesta conjugació es conjuguen segons aquest model. Es caracteritzen perquè afegeixen l'increment *–esc–* o *–eix–* entre el radical i la terminació en les tres persones del singular i en la tercera del plural dels presents d'indicatiu i de subjuntiu, i en l'imperatiu.**
- **Verbs purs: segueixen el model de *dormir*, i són poc nombrosos (*bullir, collir, consentir, cosir, cruixir, dormir, escopir, fugir, grunyir, mentir, morir, munyir, obrir, omplir, pressentir, pudir, ressentir, retrunyir, sentir, sortir…*).**
- **Alguns verbs poden conjugar-se seguint els dos models: *acudir, ajupir, brunzir, consumir, escollir, lluir, mentir, penedir, presumir, tenyir, teixir…***

SERVIR

INDICATIU			
Present	**Indefinit**	**Imperfet**	**Plusquamperfet**
*serv**esc** / serv**eixo***	*he servit*	*serv**ia***	*havia servit*
*serv**eixes***	*has servit*	*serv**ies***	*havies servit*
*serv**eix***	*ha servit*	*serv**ia***	*havia servit*
*serv**im***	*hem servit*	*serv**íem***	*havíem servit*
*serv**iu***	*heu servit*	*serv**íeu***	*havíeu servit*
*serv**eixen***	*han servit*	*serv**ien***	*havien servit*
Passat simple	**Passat perifràstic**	**Anterior**	**Anterior perifràstic**
*serv**í***	*vaig servir*	*haguí servit*	*vaig haver servit*
*serv**ires***	*vares / vas servir*	*hagueres servit*	*vares / vas haver servit*
*serv**í***	*va servir*	*hagué servit*	*va haver servit*
*serv**írem***	*vàrem / vam servir*	*haguérem servit*	*vàrem / vam haver servit*
*serv**íreu***	*vàreu / vau servir*	*haguéreu servit*	*vàreu / vau haver servit*
*serv**iren***	*van servir*	*hagueren servit*	*varen / van haver servit*
Futur	**Futur compost**	**Condicional**	**Condicional compost**
serviré	*hauré servit*	*servir**ia***	*hauria servit*
*servir**às***	*hauràs servit*	*servir**ies***	*hauries servit*
*servir**à***	*haurà servit*	*servir**ia***	*hauria servit*
*servir**em***	*haurem servit*	*servir**íem***	*hauríem servit*
*servir**eu***	*haureu servit*	*servir**íeu***	*hauríeu servit*
*servir**an***	*hauran servit*	*servir**ien***	*haurien servit*

SUBJUNTIU			
Present	**Perfet**	**Imperfet**	**Plusquamperfet**
*serv**esqui** / serv**eixi***	*hagi servit*	*serv**ís***	*hagués servit*
*serv**esquis** / serv**eixis***	*hagis servit*	*serv**issis***	*haguessis servit*
*serv**esqui** / serv**eixi***	*hagi servit*	*serv**ís***	*hagués servit*
*serv**im***	*hàgim servit*	*serv**íssim***	*haguéssim servit*
*serv**iu***	*hàgiu servit*	*serv**íssiu***	*haguéssiu servit*
*serv**esquin** / serv**eixin***	*hagin servit*	*serv**issin***	*haguessin servit*

IMPERATIU	FORMES NO PERSONALS	
*serv**eix***	**Infinitiu**	*serv**ir***
*serv**eixi***	**Gerundi**	*serv**int***
*serv**im***	**Participi**	*serv**it**, serv**ida**, serv**its**, serv**ides***
*serv**iu***		
*serv**eixin***		

DORMIR

INDICATIU			
Present	**Indefinit**	**Imperfet**	**Plusquamperfet**
dorm / dorm<u>o</u>	*he dormit*	*dorm<u>ia</u>*	*havia dormit*
dorm<u>s</u>	*has dormit*	*dorm<u>ies</u>*	*havies dormit*
dorm	*ha dormit*	*dorm<u>ia</u>*	*havia dormit*
dorm<u>im</u>	*hem dormit*	*dorm<u>íem</u>*	*havíem dormit*
dorm<u>iu</u>	*heu dormit*	*dorm<u>íeu</u>*	*havíeu dormit*
dorm<u>en</u>	*han dormit*	*dorm<u>ien</u>*	*havien dormit*
Passat simple	**Passat perifràstic**	**Anterior**	**Anterior perifràstic**
dorm<u>í</u>	*vaig dormir*	*haguí dormit*	*vaig haver dormit*
dorm<u>ires</u>	*vares / vas dormir*	*hagueres dormit*	*vares / vas haver dormit*
dorm<u>í</u>	*va dormir*	*hagué dormit*	*va haver dormit*
dorm<u>írem</u>	*vàrem / vam dormir*	*haguérem dormit*	*vàrem / vam haver dormit*
dorm<u>íreu</u>	*vàreu / vau dormir*	*haguéreu dormit*	*vàreu / vau haver dormit*
dorm<u>iren</u>	*van dormir*	*hagueren dormit*	*varen / van haver dormit*
Futur	**Futur compost**	**Condicional**	**Condicional compost**
dormir<u>é</u>	*hauré dormit*	*dormir<u>ia</u>*	*hauria dormit*
dormir<u>às</u>	*hauràs dormit*	*dormir<u>ies</u>*	*hauries dormit*
dormir<u>à</u>	*haurà dormit*	*dormir<u>ia</u>*	*hauria dormit*
dormir<u>em</u>	*haurem dormit*	*dormir<u>íem</u>*	*hauríem dormit*
dormir<u>eu</u>	*haureu dormit*	*dormir<u>íeu</u>*	*hauríeu dormit*
dormir<u>an</u>	*hauran dormit*	*dormir<u>ien</u>*	*haurien dormit*

SUBJUNTIU			
Present	**Perfet**	**Imperfet**	**Plusquamperfet**
dorm<u>i</u>	*hagi dormit*	*dorm<u>ís</u>*	*hagués dormit*
dorm<u>is</u>	*hagis dormit*	*dorm<u>issis</u>*	*haguessis dormit*
dorm<u>i</u>	*hagi dormit*	*dorm<u>ís</u>*	*hagués dormit*
dorm<u>im</u>	*hàgim dormit*	*dorm<u>íssim</u>*	*haguéssim dormit*
dorm<u>iu</u>	*hàgiu dormit*	*dorm<u>íssiu</u>*	*haguéssiu dormit*
dorm<u>in</u>	*hagin dormit*	*dorm<u>issin</u>*	*haguessin dormit*

IMPERATIU	FORMES NO PERSONALS	
dorm	**Infinitiu**	*dormir*
dorm<u>i</u>	**Gerundi**	*dorm<u>int</u>*
dorm<u>im</u>	**Participi**	*dormit, dorm<u>ida</u>, dorm<u>its</u>, dorm<u>ides</u>*
dorm<u>iu</u>		
dorm<u>in</u>		

Remarques ortogràfiques sobre la conjugació dels verbs regulars

- **En el català de les Balears, la primera persona del singular del present d'indicatiu es conjuga amb el radical del verb, sense terminació.**

  corr, obr, umpl, cobr, infl, entr, desitj, menj, llev, perd, tem...

  En el cas dels verbs acabats en vocal + *jar*, el radical canvia a *–ig*.

  ***puig* (*pujar*), *raig* (*rajar*), *passeig* (*passejar*)...**

  En els verbs acabats en *–igar*, la terminació d'aquestes formes s'escriu amb *–c* final:

  ***investic* (*investigar*), *oblic* (*obligar*), *pessic* (*pessigar*), *llic* (*lligar*), *fumic* (*fumigar*)...**
  Però: *combreg* (*combregar*), *jug* (*jugar*)...

- **Cal parar atenció als canvis ortogràfics en els verbs de la primera conjugació.**

  començar → comences

jutjar → jutges
jugar → jugues
aixecar → aixeques
adequar → adegües

- **Cal recordar l'alternança vocàlica *a/e* i *o/u* en l'arrel dels verbs *jeure*, *néixer* i *treure* i *poder* i *voler*.**

  jeia / jaurem*; *neix / nasqué*; *treu / traurà*; *puc / podria / puguem*; *vull / volia / volgués

- **Cal recordar, també, l'escriptura de la vocal neutra a final de paraula.**

  — En posició final, s'escriu *–a*: *parla*, *sabia*, *dormiria*...
  Excepte: *corre*, *vine*, *obre* i *omple*.
  — En penúltima posició, s'escriu *–e*: *parles*, *sabies*, *dormiries*...

- **Les formes verbals que duen accent diacrític són:**

ser	***és, són***
tenir	***té***
saber	***sé***

- **Hi ha formes verbals que duen dièresi:**
  — En el present de subjuntiu i a l'imperatiu dels verbs acabats en *–ear* , *–iar* , *–uar*:

	crear	***enviar***	***situar***
Present de subjuntiu	***creï***	***enviï***	***situï***
	creïs	***enviïs***	***situïs***
	creï	***enviï***	***situï***
	creïn	***enviïn***	***situïn***
Imperatiu	***creï***	***enviïn***	***situï***
	creïn	***enviïn***	***situïn***

  — En moltes de les formes dels verbs acabats en *–air*, *–eir*, *–oir*, *–uir*:

Present d'indicatiu	**Imperfet d'indicatiu**	**Passat simple**	**Present de subjuntiu**	**Imperfet de subjuntiu**	**Participi**
agraïm	***desobeïa***	***oïres***	***destruïm***	***construïssis***	***conduït***
agraïu	***desobeïes***	***oïren***	***destruïu***	***construïssin***	
	desobeïa				
	desobeïen				

  — Cal tenir en compte que no duen dièresi totes les formes que es poden accentuar seguint les normes d'accentuació, i tampoc l'infinitiu, el gerundi, el futur i el condicional.
  paíem, maleíreu, posseíssim...
  beneir, fluint, envairé, trairia...

CONJUGACIÓ DELS VERBS IRREGULARS

Verbs amb formes velaritzades

Hi ha alguns verbs de la segona conjugació que contenen una consonant velar (això és, una *c* o una *g*) que no apareix en l'arrel del verb.

beure* → *bec, begui, begueres, beguem…

vendre* → *venc, vengui, vengueres, venguem…

- **Els verbs que contenen formes velaritzades són:**
  - **— Els acabats en *–ndre*: *comprendre*, *respondre*, *sorprendre*, *vendre*…**
  - **— Els acabats en *–ldre*: *moldre*, *resoldre*…**
  - **— Els acabats en *–ure*: *creure*, *escriure*, *moure*, *seure*…**
  - **— *Conèixer*, *aparèixer* i els seus derivats: *reconèixer*, *desaparèixer*…**
  - **— *Poder*, *voler*, *dur* i *dir*.**
  - **— Verbs d'altres conjugacions: *estar*, *tenir* i *venir*.**
- **Normalment, en aquests verbs només es velaritzen les formes següents:**
  - **— La primera persona del present d'indicatiu, que acaba en *–c*: *comprenc*, *molc*, *crec*, *reconec*, *puc*, *duc*, *estic*, *tenc*…**
  - **— El passat simple d'indicatiu i el present i l'imperfet de subjuntiu, que s'escriuen amb *–gu*.**

    passat simple*: mogueres, comprenguéreu, estiguérem*…

    present de subjuntiu*: resolgui, escriguin, desapareguin, puguin, venguin*…

    imperfet de subjuntiu*: vengués, molguessis, moguéssim, seguéssiu, desconeguessin*…
  - **— El participi, que pot ser velar (*mogut, caigut*…), però que en la majoria de casos és irregular.**
  - **— Atenció! El gerundi no és velar.**

    venent, resolent, escrivint, seient, resolent, podent, dient…

    (venguent, *resolguent, *escriguent, *seguent, *resolguent, *poguent, *diguent…*)**

ANAR

INDICATIU			
Present	**Indefinit**	**Imperfet**	**Plusquamperfet**
vaig	*he anat*	*anava*	*havia anat*
vas	*has anat*	*anaves*	*havies anat*
va	*ha anat*	*anava*	*havia anat*
anam / anem	*hem anat*	*anàvem*	*havíem anat*
anau / aneu	*heu anat*	*anàveu*	*havíeu anat*
van	*han anat*	*anaven*	*havien anat*
Passat simple	**Passat perifràstic**	**Anterior**	**Anterior perifràstic**
aní	*vaig anar*	*haguí anat*	*vaig haver anat*
anares	*vares / vas anar*	*hagueres anat*	*vares / vas haver anat*
anà	*va anar*	*hagué anat*	*va haver anat*
anàrem	*vàrem / vam anar*	*haguérem anat*	*vàrem / vam haver anat*
anàreu	*vàreu / vau anar*	*haguéreu anat*	*vàreu / vau haver anat*
anaren	*varen / van anar*	*hagueren anat*	*varen / van haver anat*
Futur	**Futur compost**	**Condicional**	**Condicional compost**
aniré	*hauré anat*	*aniria*	*hauria anat*
aniràs	*hauràs anat*	*aniries*	*hauries anat*
anirà	*haurà anat*	*aniria*	*hauria anat*
anirem	*haurem anat*	*aniríem*	*hauríem anat*
anireu	*haureu anat*	*aniríeu*	*hauríeu anat*
aniran	*hauran anat*	*anirien*	*haurien anat*

SUBJUNTIU			
Present	**Perfet**	**Imperfet**	**Plusquamperfet**
vagi	*hagi anat*	*anàs / anés*	*hagués anat*
vagis	*hagis anat*	*anassis / anessis*	*haguessis anat*
vagi	*hagi anat*	*anàs / anés*	*hagués anat*
anem	*hàgim anat*	*anàssim / anéssim*	*haguéssim anat*
aneu	*hàgiu anat*	*anàssiu / anéssiu*	*haguéssiu anat*
vagin	*hagin anat*	*anassin / anessin*	*haguessin anat*

IMPERATIU
ves
vagi
anem
anau / aneu
vagin

FORMES NO PERSONALS	
Infinitiu	*anar*
Gerundi	*anant*
Participi	*anat, anada, anats, anades*

- **Atenció amb les formes del present de subjuntiu, que són *vagi*, *vagis*, *vagi*... i no **vagui*, **vaguis*...**

ESTAR

INDICATIU			
Present	**Indefinit**	**Imperfet**	**Plusquamperfet**
estic	*he estat*	*estava*	*havia estat*
estàs	*has estat*	*estaves*	*havies estat*
està	*ha estat*	*estava*	*havia estat*
estam / estem	*hem estat*	*estàvem*	*havíem estat*
estau / esteu	*heu estat*	*estàveu*	*havíeu estat*
estan	*han estat*	*estaven*	*havien estat*
Passat simple	**Passat perifràstic**	**Anterior**	**Anterior perifràstic**
estiguí	*vaig estar*	*haguí estat*	*vaig haver estat*
estigueres	*vares / vas estar*	*hagueres estat*	*vares / vas haver estat*
estigué	*va estar*	*hagué estat*	*va haver estat*
estiguérem	*vàrem / vam estar*	*haguérem estat*	*vàrem / vam haver estat*
estiguéreu	*vàreu / vau estar*	*haguéreu estat*	*vàreu / vau haver estat*
estigueren	*varen / van estar*	*hagueren estat*	*varen / van haver estat*
Futur	**Futur compost**	**Condicional**	**Condicional compost**
estaré	*hauré estat*	*estaria*	*hauria estat*
estaràs	*hauràs estat*	*estaries*	*hauries estat*
estarà	*haurà estat*	*estaria*	*hauria estat*
estarem	*haurem estat*	*estaríem*	*hauríem estat*
estareu	*haureu estat*	*estaríeu*	*hauríeu estat*
estaran	*hauran estat*	*estarien*	*haurien estat*

SUBJUNTIU			
Present	**Perfet**	**Imperfet**	**Plusquamperfet**
estigui	*hagi estat*	*estigués*	*hagués estat*
estiguis	*hagis estat*	*estiguessis*	*haguessis estat*
estigui	*hagi estat*	*estigués*	*hagués estat*
estiguem	*hàgim estat*	*estiguéssim*	*haguéssim estat*
estigueu	*hàgiu estat*	*estiguéssiu*	*haguéssiu estat*
estiguin	*hagin estat*	*estiguessin*	*haguessin estat*

IMPERATIU	FORMES NO PERSONALS	
està / estigues	**Infinitiu**	*estar*
estigui	**Gerundi**	*estant*
estiguem	**Participi**	*estat, estada, estats, estades*
estau / estigueu		
estiguin		

- **No són correctes les formes **esteim*, **esteis*...; **esteia*, **esteies*...; **estirà*, **estiràs*...; **estiria*... S'han de substituir per les formes *estam*, *estau*...; *estava*, *estaves*...; *estarà*, *estaràs*...; *estaria*...**
- **Cal fixar-se que *estar* és un verb amb formes velaritzades, com els verbs de la segona conjugació: *estic, estigueres, estiguem, estigueu, estiguessin*...**

FER

INDICATIU			
Present	**Indefinit**	**Imperfet**	**Plusquamperfet**
faig	*he fet*	*feia*	*havia fet*
fas	*has fet*	*feies*	*havies fet*
fa	*ha fet*	*feia*	*havia fet*
feim / fem	*hem fet*	*fèiem*	*havíem fet*
feis / feu	*heu fet*	*fèieu*	*havíeu fet*
fan	*han fet*	*feien*	*havien fet*
Passat simple	**Passat perifràstic**	**Anterior**	**Anterior perifràstic**
fiu	*vaig fer*	*haguí fet*	*vaig haver fet*
feres	*vares / vas fer*	*hagueres fet*	*vares / vas haver fet*
feu / fe	*va fer*	*hagué fet*	*va haver fet*
férem	*vàrem / vam fer*	*haguérem fet*	*vàrem / vam haver fet*
féreu	*vàreu / vau fer*	*haguéreu fet*	*vàreu / vau haver fet*
feren	*varen / van fer*	*hagueren fet*	*varen / van haver fet*
Futur	**Futur compost**	**Condicional**	**Condicional compost**
faré	*hauré fet*	*faria*	*hauria fet*
faràs	*hauràs fet*	*faries*	*hauries fet*
farà	*haurà fet*	*faria*	*hauria fet*
farem	*haurem fet*	*faríem*	*hauríem fet*
fareu	*haureu fet*	*faríeu*	*hauríeu fet*
faran	*hauran fet*	*farien*	*haurien fet*

SUBJUNTIU			
Present	**Perfet**	**Imperfet**	**Plusquamperfet**
faci	*hagi fet*	*fes*	*hagués fet*
facis	*hagis fet*	*fessis*	*haguessis fet*
faci	*hagi fet*	*fes*	*hagués fet*
facem / fem	*hàgim fet*	*féssim*	*haguéssim fet*
faceu / feu	*hàgiu fet*	*féssiu*	*haguéssiu fet*
facin	*hagin fet*	*fessin*	*haguessin fet*

IMPERATIU
fes
faci
fem
feu
facin

FORMES NO PERSONALS	
Infinitiu	*fer*
Gerundi	*fent*
Participi	*fet, feta, fets, fetes*

- **Atenció a les formes del present de subjuntiu, que són *faci, facis, faci* i no **fagui, *faguis, *fagui...***

SABER

INDICATIU			
Present	**Indefinit**	**Imperfet**	**Plusquamperfet**
sé	*he sabut*	*sabia*	*havia sabut*
saps	*has sabut*	*sabies*	*havies sabut*
sap	*ha sabut*	*sabia*	*havia sabut*
sabem	*hem sabut*	*sabíem*	*havíem sabut*
sabeu	*heu sabut*	*sabíeu*	*havíeu sabut*
saben	*han sabut*	*sabien*	*havien sabut*
Passat simple	**Passat perifràstic**	**Anterior**	**Anterior perifràstic**
sabí	*vaig saber*	*haguí sabut*	*vaig haver sabut*
saberes	*vares / vas saber*	*hagueres sabut*	*vares / vas haver sabut*
sabé	*va saber*	*hagué sabut*	*va haver sabut*
sabérem	*vàrem / vam saber*	*haguérem sabut*	*vàrem / vam haver sabut*
sabéreu	*vàreu / vau saber*	*haguéreu sabut*	*vàreu / vau haver sabut*
saberen	*varen / van saber*	*hagueren sabut*	*varen / van haver sabut*
Futur	**Futur compost**	**Condicional**	**Condicional compost**
sabré	*hauré sabut*	*sabria*	*hauria sabut*
sabràs	*hauràs sabut*	*sabries*	*hauries sabut*
sabrà	*haurà sabut*	*sabria*	*hauria sabut*
sabrem	*haurem sabut*	*sabríem*	*hauríem sabut*
sabreu	*haureu sabut*	*sabríeu*	*hauríeu sabut*
sabran	*hauran sabut*	*sabrien*	*haurien sabut*

SUBJUNTIU			
Present	**Perfet**	**Imperfet**	**Plusquamperfet**
sàpiga	*hagi sabut*	*sabés*	*hagués sabut*
sàpigues	*hagis sabut*	*sabessis*	*haguessis sabut*
sàpiga	*hagi sabut*	*sabés*	*hagués sabut*
sapiguem	*hàgim sabut*	*sabéssim*	*haguéssim sabut*
sapigueu	*hàgiu sabut*	*sabéssiu*	*haguéssiu sabut*
sàpiguen	*hagin sabut*	*sabessin*	*haguessin sabut*

IMPERATIU
sàpigues
sàpiga
sapiguem
sapigueu
sàpiguen

FORMES NO PERSONALS	
Infinitiu	*saber*
Gerundi	*sabent*
Participi	*sabut, sabuda, sabuts, sabudes*

***SER* (*ÉSSER*)**

INDICATIU			
Present	**Indefinit**	**Imperfet**	**Plusquamperfet**
som / soc	*he estat*	*era*	*havia estat*
ets	*has estat*	*eres*	*havies estat*
és	*ha estat*	*era*	*havia estat*
som	*hem estat*	*érem*	*havíem estat*
sou	*heu estat*	*éreu*	*havíeu estat*
són	*han estat*	*eren*	*havien estat*
Passat simple	**Passat perifràstic**	**Anterior**	**Anterior perifràstic**
fui	*vaig ser*	*haguí estat*	*vaig haver estat*
fores	*vares / vas ser*	*hagueres estat*	*vares / vas haver estat*
fou	*va ser*	*hagué estat*	*va haver estat*
fórem	*vàrem / vam ser*	*haguérem estat*	*vàrem / vam haver estat*
fóreu	*vàreu / vau ser*	*haguéreu estat*	*vàreu / vau haver estat*
foren	*varen / van ser*	*hagueren estat*	*varen / van haver estat*
Futur	**Futur compost**	**Condicional**	**Condicional compost**
seré	*hauré estat*	*seria / fóra*	*hauria estat*
seràs	*hauràs estat*	*series / fores*	*hauries estat*
serà	*haurà estat*	*seria / fóra*	*hauria estat*
serem	*haurem estat*	*seríem / fórem*	*hauríem estat*
sereu	*haureu estat*	*seríeu / fóreu*	*hauríeu estat*
seran	*hauran estat*	*serien / foren*	*haurien estat*

SUBJUNTIU			
Present	**Perfet**	**Imperfet**	**Plusquamperfet**
sigui	*hagi estat*	*fos*	*hagués estat*
siguis	*hagis estat*	*fossis*	*haguessis estat*
sigui	*hagi estat*	*fos*	*hagués estat*
siguem	*hàgim estat*	*fóssim*	*haguéssim estat*
sigueu	*hàgiu estat*	*fóssiu*	*haguéssiu estat*
siguin	*hagin estat*	*fossin*	*haguessin estat*

IMPERATIU
sigues
sigui
siguem
sigau / sigueu
siguin

FORMES NO PERSONALS	
Infinitiu	*ser / ésser*
Gerundi	*sent / essent*
Participi	*estat, estada, estats, estades*

- **És recomanable usar la forma de participi *estat*, tot i que existeixen altres formes com *sigut* o *set*.**

VEURE

INDICATIU			
Present	**Indefinit**	**Imperfet**	**Plusquamperfet**
veig	*he vist*	*veia*	*havia vist*
veus	*has vist*	*veies*	*havies vist*
veu	*ha vist*	*veia*	*havia vist*
veiem	*hem vist*	*vèiem*	*havíem vist*
veieu	*heu vist*	*vèieu*	*havíeu vist*
veuen	*han vist*	*veien*	*havien vist*
Passat simple	**Passat perifràstic**	**Anterior**	**Anterior perifràstic**
viu	*vaig veure*	*haguí vist*	*vaig haver vist*
veres / veieres	*vares / vas veure*	*hagueres vist*	*vares / vas haver vist*
véu / veié	*va veure*	*hagué vist*	*va haver vist*
vérem / veiérem	*vàrem / vam veure*	*haguérem vist*	*vàrem / vam haver vist*
véreu / veiéreu	*vàreu / vau veure*	*haguéreu vist*	*vàreu / vau haver vist*
veren / veieren	*varen / van veure*	*hagueren vist*	*varen / van haver vist*
Futur	**Futur compost**	**Condicional**	**Condicional compost**
veuré	*hauré vist*	*veuria*	*hauria vist*
veuràs	*hauràs vist*	*veuries*	*hauries vist*
veurà	*haurà vist*	*veuria*	*hauria vist*
veurem	*haurem vist*	*veuríem*	*hauríem vist*
veureu	*haureu vist*	*veuríeu*	*hauríeu vist*
veuran	*hauran vist*	*veurien*	*haurien vist*

SUBJUNTIU			
Present	**Perfet**	**Imperfet**	**Plusquamperfet**
vegi	*hagi vist*	*ves / veiés*	*hagués vist*
vegis	*hagis vist*	*vessis / veiessis*	*haguessis vist*
vegi	*hagi vist*	*ves / veiés*	*hagués vist*
vegem	*hàgim vist*	*véssim / veiéssim*	*haguéssim vist*
vegeu	*hàgiu vist*	*véssiu / veiéssiu*	*haguéssiu vist*
vegin	*hagin vist*	*vessin / veiessin*	*haguessin vist*

IMPERATIU
veges
vegi
vegem
vegeu
vegin

FORMES NO PERSONALS	
Infinitiu	*veure*
Gerundi	*veient*
Participi	*vist, vista, vists / vistos, vistes*

Remarques sobre l'ús dels modes i els temps verbals

- **L'imperatiu s'utilitza per donar ordres i instruccions, però també per donar consells o per convidar.**

  ***Respectau** el descans dels veïns.*
  *Abans de gratinar la lasanya, **posau-hi** el formatge per damunt.*
  *Si no t'agrada, **ves** a la botiga i que t'ho canviïn.*
  ***Passau, passau**, que jo estic esperant una amiga.*

  Quan l'ordre, la instrucció o el consell són negatius, s'utilitza el present de subjuntiu.

  ***Fuma**. → No **fumis**.*

  ***Posa**-hi molt de formatge. → No hi **posis** gens de formatge.*

  ***Anau** a veure la padrina, que avui fa anys. → No hi **aneu** abans de les 17 h.*

- **Entre l'oració subordinada i l'oració principal hi ha d'haver una correlació de temps, és a dir, el temps verbal de l'oració subordinada depèn del temps de la principal.**

  Si el veig, li ho diré.

  Si el veiés, li ho diria.

  S'han de tenir en compte les següents correlacions verbals:

Oració principal		Oració subordinada	
present d'indicatiu	+	present d'indicatiu futur simple	*Hi vaig perquè em deixen.* *Pressent que plourà.*
imperatiu	+	present d'indicatiu present de subjuntiu	*Digues si vens.* *Vine quan vulguis.*
futur	+	present d'indicatiu present de subjuntiu	*Hi aniré si em donen permís.* *Hi aniré en cas que em donin permís.*
condicional	+	imperfet d'indicatiu imperfet de subjuntiu	*Hi aniria si em donaven permís.* *Hi aniria si em donassin permís.*
condicional compost	+	plusquamperfet subjuntiu	*Hi hauria anat si m'haguessin donat permís.*
passat perifràstic	+	imperfet subjuntiu	*En Pere em va recomanar que hi anàs.*
perfet compost d'indicatiu	+	present subjuntiu	*En Pere m'ha recomanat que hi vagi.*

  — El verb de l'oració principal, tret que sigui un imperatiu, ha d'estar en mode indicatiu.

  M'hauria agradat que el professor fos puntual.
  **M'hagués agradat que el professor fos puntual.*

  — En les oracions condicionals, la conjunció *si* pot anar seguida tant de temps en indicatiu com en subjuntiu. L'ús d'un o l'altre mode hi aporta matisos.

  Si vens a casa estarem molt contents. **(És molt probable que estiguem contents i que venguis.)**
  Si vinguessis a casa estaríem molt contents. **(És molt probable que estiguem molt contents però no és segur que venguis.)**

  — Les conjuncions concessives (*encara que, malgrat que, per més que, si bé, tot i que...*) només

van seguides d'un verb en subjuntiu.

Encara que tenguis la millor nota, no t'hi deixaran inscriure.
Encara que tinguessis la millor nota, no t'hi deixarien inscriure.

FORMES NO PERSONALS DELS VERBS

Les formes no personals dels verbs

• Les formes no personals dels verbs són l'infinitiu, el gerundi i el participi.
- **Infinitiu: *cantar***
- **Gerundi: *cantant***
- **Participi: *cantat***

• Aquestes formes no es conjuguen, tot i que es poden combinar amb altres formes verbals per expressar temps i aspectes verbals (*he menjat, vaig menjar*...) o matisos de significat en perífrasis verbals (*he de menjar*...).

L'infinitiu

• L'infinitiu és la forma que dona nom al verb, i és la que figura com a entrada en els diccionaris.
• Segons la terminació de l'infinitiu, el verb és de la primera conjugació (*–ar*), de la segona conjugació (*–er/–re*) o de la tercera (*–ir*): *saltar, esprémer, beure, conduir, tossir*...

El gerundi

• El gerundi es forma afegint les terminacions *–ant, –ent, –int* a l'arrel del verb: *salt-ant, esprem-ent, bev-ent, condu-int, toss-int*...
• Els gerundis dels verbs acabats en *–ndre, –ldre* i *–ure* són irregulars.

Verbs acabats en *–ndre i –ldre*	Verbs acabats en *–ure*	
elisió de la *–d–*	canvi de *–u–* per *–v–*	canvi de *–u–* per *–i–*
aprendre: aprenent *valdre: valent* *...*	*beure: bevent* *escriure: escrivint* *moure: movent* *ploure: plovent* *viure: vivint* *...*	*caure: caient* *creure: creient* *riure: rient* *seure: seient* *treure: traient* *veure: veient* *...*

• Atenció! Els gerundis no són mai velars (és a dir, no contenen una *c* o una *g* que no es trobi en l'arrel del verb), tot i que hi ha una tendència general a fer-los-hi: **beguent, *escriguent, *moguent, *ploguent, *visquent, *caiguent, *riguent, *seguent*...

El participi

• El participi es forma afegint les terminacions *–at, –ut* i *–it* a l'arrel del verb: *cant-at, arrib-at, sab-ut, tem-ut, sort-it, serv-it, dorm-it*...
• De vegades, el participi dels verbs amb formes velaritzades pot ser una forma amb un so velar: *valgut* (*valgui*), *calgut* (*calgui*), *begut* (*begui*)...
• Hi ha, però, molts participis irregulars.

–st	*–s*	*–t*	*–rt*
respondre: respost *correspondre: correspost* *preveure: previst* *...*	*fondre: fos/fus* *confondre: confós* *recloure: reclòs* *incloure: inclòs* *prendre: pres* *empènyer: empès* *imprimir: imprès* *encendre: encès* *dependre: depès* *...*	*dir: dit* *dur: dut / duit* *escriure: escrit* *morir: mort* *absoldre: absolt* *moldre: molt* *...*	*obrir: obert* *descobrir: descobert* *...*

Ús de les formes no personals

Infinitiu

- **L'infinitiu pot funcionar com un substantiu i en pot fer totes les funcions.**
  ***Fumar** és dolent per a la salut.* **(subjecte)**
  ***Aquestes vacances vull viatjar**.* **(complement directe)**
  ***En arribar** a casa trucarem a la padrina*. **(complement circumstancial)**
- **No es pot utilitzar l'infinitiu per introduir un tema sense un altre verb davant.**
  ** Recordar que demà s'acaba el termini d'inscripció als exàmens.*
  Cal recordar que / Convé recordar que / Recordau que demà s'acaba el termini d'inscripció als exàmens.
- **No té valor d'imperatiu; s'ha d'utilitzar la segona persona del plural de l'imperatiu o una perífrasi d'obligació.**
  **No fumar. → No fumeu. / Convé que no fumeu.*
- **No es pot anteposar un article davant un infinitiu si aquest no està substantivat.**
  **El fumar és perjudicial per a la salut. → Fumar és perjudicial per a la salut.*
  M'agrada el menjar que fa la meva padrina.
  (Si es pot fer el plural, és que es tracta d'un verb substantivat. ***M'agraden els menjars que fa la meva padrina*.**)**

Gerundi

- **En les oracions de gerundi, que sempre són subordinades, aquesta forma verbal expressa una acció que pot ser anterior o simultània a l'acció del verb principal. No s'ha d'usar, doncs, amb valor de posterioritat.**
  Preguntant pel carrer, al final ha trobat la casa. **(Anterioritat: primer ha preguntat, després ha trobat la casa.)**
  Caminant pel carrer he vist que posaven els llums de Nadal. **(Simultaneïtat: mentre caminava he vist que posaven els llums.)**
  ****No ha estudiat gaire, suspenent totes les assignatures.*** **(Posterioritat: primer no ha estudiat gaire i després ha suspès totes les assignatures).**
- **Per saber si és correcta la utilització del gerundi en una oració, es pot invertir la frase. Si té sentit, aleshores està ben utilitzat.**
  Han trucat a la porta quan estava dutxant-me ⇄ Quan estava dutxant-me, han trucat a la porta.
  ****Caigué de la bici, trencant-se el canell ⇄ *Trencant-se el canell, caigué de la bici.***
- **Per evitar aquest ús incorrecte es pot utilitzar una frase introduïda per la conjunció *i* o es pot utilitzar una expressió explícita de posterioritat o conseqüència.**
  **** Un camió s'ha avariat, formant-se un gran embós.***
  Un camió s'ha avariat i s'ha format un gran embós.
  Un camió s'ha avariat per la qual cosa s'ha format un gran embós.
  Un camió s'ha avariat i per això s'ha format un gran embós.
  Com que un camió s'ha avariat, s'ha format un gran embós.

Participi

- **El participi pot concordar en gènere i nombre amb el complement directe d'una oració quan és substituït pels pronoms febles *el*, *la*, *els*, *les* o *en*. També pot mantenir-se invariable en la forma masculina singular:**
  Encara no he trobat la clau. L'has trobada / has trobat, tu?
  ***N'he comprat / comprades moltes, i ara no sé què n'he de fer, de tantes patates*.**
- **És recomanable fer servir la concordança per desfer ambigüitats:**
  He trobat ton pare i ta mare. L'he vista molt bé.
- **Hi ha uns quants verbs que tenen dues formes de participi:**

complir: complit / complert	*establir: establit / establert*	*oferir: oferit / ofert*
omplir: omplit / omplert	*sofrir: sofrit / sofert*	*suplir: suplit / suplert*

PERÍFRASIS VERBALS

Les perífrasis verbals

Les perífrasis verbals són construccions formades per un verb conjugat i una forma no personal (infinitiu o gerundi).

haver de* + infinitiu: *Què hem de fer?
anar* + gerundi: *Mentre tu vas parant taula, jo couré la carn.

Amb les perífrasis s'expressa obligació, probabilitat, dubte...

Perífrasis d'obligació

***haver de* + infinitiu**	***Per aprovar has de venir a classe.***
ser necessari	***És necessari que presentis tots els treballs.***
***caldre* + infinitiu**	***Cal estudiar cada dia.***

No és correcta la perífrasi **tenir que:*

Aquesta setmana *tenc que anar al metge. → Aquesta setmana he d'anar al metge.

Perífrasis de probabilitat

***deure* + infinitiu**	***Deuen ser les dotze.***
***pot ser que* + verb (en subjuntiu)**	***Pot ser que siguin les dotze.***

La perífrasi *igual* + verb (Igual són les dotze*) per expressar probabilitat és incorrecta. Tampoc no és correcte utilitzar el futur en el mateix sentit (**Seran les dotze*).**

Perífrasis de causalitat

En* + infinitiu** — ***En veure que no venien, començaren a preocupar-se.

Per indicar causa, també hi ha la construcció *al* + infinitiu; ara bé, en registres formals és preferible *en* + infinitiu:

**** Al tenir tant de temps lliure, s'avorria.* (Incorrecte en registres formals.)**
***En tenir tant de temps lliure, s'avorria.* (Correcte en registres formals.)**

Perífrasis de continuació

continuar / seguir* + gerundi** — ***Continuarem/Seguirem parlant d'aquest tema més endavant.

Perífrasis de progressió

anar* + gerundi** — ***Cada vegada s'anava fent més gran.

VERBS *SER* I *ESTAR*

***Els verbs* ser *i* estar**

El verb *ser* s'utilitza per:

- **Definir, classificar o identificar el subjecte.**

  L'oceanografia és la ciència que estudia els oceans.

  La patata és un tubercle.

  Aquest és el meu germà.

- **Parlar de qualitats definidores.**

  Aquest despatx és petit.

  En Pere i en Joan Toni són molt balladors.

  La sopa era fada, hi ha posat sal i ara és salada.

- **Situar una persona o una cosa en un lloc.**

  ***Na Maria és a la Conselleria d'Educació.* ('Na Maria ha anat a la Conselleria d'Educació.')**

  ***Ja som a casa.* ('Ja hem arribat a casa.')**

- **Indicar un esdeveniment.**

  El concert serà demà.

El verb *estar* s'utilitza per:

- **Indicar qualitats transitòries.**

  ***Estic farta de fer feina en diumenge.* (Situació transitòria: potser no afecta els altres dies de la setmana.)**

  ***Aquesta setmana estic molt feiner; he fet neta tota la casa.* ('Aquesta setmana he fet més feina del que és habitual.')**

- **Situar el subjecte en un espai amb la idea de romandre-hi un cert temps.**

  ***Enguany estic a Eivissa.* ('Enguany residesc a Eivissa.')**

  ***El meu moix s'està tot el dia davant la llar de foc.* (Hi passa la major part del temps.)**

- **Dir que es treballa en un lloc o que es forma part d'una entitat.**

  ***Na Maria està a la Conselleria d'Educació.* ('Na Maria fa feina a la Conselleria d'Educació.')**

  ***Estic al Consell Escolar.* ('Som membre del Consell Escolar.')**

Es pot usar *ser* o *estar* en alguns casos concrets. Per exemple:

- **Amb els adjectius *viu* i *mort* és tradicional usar el verb *ser*, però també és possible usar el verb *estar*:**

  Quan el varen trobar era/estava viu, però en arribar a l'hospital ja era/estava mort.

- **Hi ha expressions en què s'usa habitualment el verb *ser* per indicar un estat o una qualitat més o menys definitius. En altres casos, s'usa *estar* per expressar un estat o una qualitat més o menys transitoris.**

bo / dolent	*Aquesta marca de pneumàtics <u>és</u> molt bona.*
	La setmana passada tenia la grip, però ara ja <u>estic</u> bo.
brut / net	*<u>És</u> neta, aquesta camisa?*
	Avui el carrer <u>està</u> ben brut.
calent / fred	*La sopa <u>és</u> calenta.*
	Aquesta infusió ja deu <u>estar</u> freda. Fa una hora que l'he preparada.

PRONOMS PERSONALS TÒNICS

Formes i ús dels pronoms personals forts o tònics

Els pronoms personals forts poden pronunciar-se sols (són tònics) i substitueixen la persona gramatical del discurs; fan de subjecte de l'oració i, precedits de preposició, també poden fer de complements verbals.

***Ell** és periodista.*
Mai no es recorda de mi.

	Singular	*Plural*	*Exemples*
1a persona: emissor de l'acte comunicatiu	***jo, mi***	***nosaltres, nós***	***Jo nom Clara. Sense mi poc faràs. Nós, rei d'Aragó...***
2a persona: receptor de l'acte comunicatiu	***tu, vós, vostè***	***vosaltres, vostès***	***Tu te'n vas? Vosaltres sou d'aquí. Vostès esperin. Vós, què n'opinau?***
3a persona: no participa en l'acte comunicatiu	***ell, ella***	***ells, elles***	***Ell mai no diu res. Elles somriuen.***
Pronom reflexiu: es pot referir tant a coses com a persones. S'usa sempre precedit de preposició i, a vegades, va reforçat pel mot *mateix*.	***si***		***Sempre parla de si mateix.***

El català té un sistema de tractaments estructurat en tres graus, de menys formal a més formal: *tu-vós-vostè*.

El tractament de *tu* (que exigeix el verb en segona persona) és el que actualment es fa servir per adreçar-se a algú amb qui es té una relació social de proximitat o quan la situació comunicativa és informal: *I tu què vols, Pep?*

Els tractaments personals de *vós* i de *vostè* són, tots dos, tractaments de cortesia. *Vostè* i *vostès* concorden amb la tercera persona (*telefoni/telefonin*) i, en canvi, *vós* concorda amb la segona del plural (*telefonau*), tot i que s'usa per adreçar-se a un sol interlocutor.

Generalment, el tractament de *vostè* expressa distància social i formalitat en la relació: *Perdoni, em pot repetir la pregunta?*

El tractament tradicional de *vós*, que és viu encara en part del domini lingüístic en l'àmbit col·loquial, és més proper i s'usa per dirigir-se a persones conegudes i estimades, però que són més grans que l'interlocutor: *Què voleu, padrina?*

Tant si es fa servir *tu* com *vós* o *vostè*, cal ser coherents en el manteniment del tractament i les concordances dels verbs i dels pronoms al llarg de tot el text.

Us demanam que espereu el vostre torn.
****Us demanam que esperin el seu torn.***

Ús dels pronoms* vós *i* vostè *en tractaments formals

En l'àmbit formal, com ara el de les relacions administratives i comercials, els pronoms *vós*, *vostè* i *vostès* s'utilitzen per expressar respecte i corresponen a un grau de formalitat mitjà i elevat.

El tractament de *vós* és el que es fa servir en el llenguatge administratiu. També és útil, però, per als casos en què no es coneix l'interlocutor, ja que permet evitar problemes de concordança gramatical pel que fa al gènere. Així, tant si ens adreçam a un home com a una dona, es pot dir:

***Aprofit l'avinentesa per saludar-vos* (i no *Aprofit l'avinentesa per saludar-lo/la*).**

***Us matriculam al nivell inicial* (i no *El/La matriculam al nivell inicial*).**

El tractament de *vós* també fa que es pugui entendre que un missatge va adreçat a una persona o més d'una, en situacions comunicatives com ara:

***Sou aquí* (en un plànol).**

***No fumeu* (en un cartell).**

***Empenyeu* (en una porta).**

El tractament de *vostè* és més usual, actualment, en les relacions de fora de l'Administració, en el llenguatge comercial, en la publicitat...

***Ús del pronom* mi *precedit de les preposicions* a, amb, de, en, per *i* per a**

En àmbits formals, *mi* és la forma corresponent al pronom de primera persona *jo* quan va darrere les preposicions *a, amb, de, en, per* i *per a*.

***Estudiaven amb mi*.**

PRONOMS PERSONALS FEBLES

Formes dels pronoms febles

Els pronoms febles generalment substitueixen un element sintàctic de la frase per evitar tornar a repetir-lo en un context determinat. Poden adoptar formes diferents segons la seva posició respecte al verb. La llista d'aquestes formes és la següent:

Formes dels pronoms febles		*1a persona CD/CI*		*2a persona CD/CI*		*3a persona*						*Reflexiu CD/CI*	*Neutre*	*Adverbials*	
						CD				*CI*					
						Singular		*Plural*							
		Sing.	*Pl.*	*Sing.*	*Pl.*	*Masc.*	*Fem.*	*Masc.*	*Fem.*	*Sing.*	*Pl.*				
Davant el verb	*Començat en vocal o hac*	*m'*	*ens*	*t'*	*us*	*l'*	*l' (la)**	*els*	*les*	*li*	*els*	*s'*	*ho*	*hi*	*n'*
	Començat en consonant	*em*	*ens*	*et*	*us*	*el*	*la*	*els*	*les*	*li*	*els*	*es*	*ho*	*hi*	*en*
Darrere el verb	*Acabat en a, e, i, o*	*'m*	*'ns*	*'t*	*-us*	*'l*	*-la*	*'ls*	*-les*	*-li*	*'ls*	*'s*	*-ho*	*-hi*	*'n*
	Acabat en consonant / u	*-me*	*-nos*	*-te*	*-vos*	*-lo*	*-la*	*-los*	*-les*	*-li*	*-los*	*-se*	*-ho*	*-hi*	*-ne*

***Davant un verb començat en *i*, *u*, *hi* i *hu* àtones, el pronom *la* no s'apostrofa: *la inflaven* (la pilota), però *l'inflen* (el pneumàtic); *la untaven* (la mantega), però *l'unten* (el paté).**

La unió dels pronoms amb el verb

Els pronoms se situen o davant o darrere el verb, tal com s'indica a continuació:

Forma verbal	*Posició*	*Exemples*
Infinitiu, gerundi i imperatiu	**Darrere el verb**	***Sol tenir-ne molta. / Pensant-ho millor... / Fes-te el llit.***
Perífrasis verbals	**Davant o darrere el verb**	***Ho va escoltar. / Va escoltar-ho.***
Totes les altres formes verbals	**Davant el verb**	***Li estranyà. / S'amoïnava. / L'ha trencat. / Em telefonarà.***

Substitució pronominal amb un sol pronom

La funció sintàctica del pronom feble és la mateixa que faria l'element substituït en el mateix context.

***La conferenciant llegeix <u>la premsa</u>.* (CD) > *La conferenciant <u>la</u> llegeix.* (*la*: la premsa, CD).**

A continuació hi ha una relació de les diferents funcions sintàctiques de l'oració i dels pronoms febles que les poden substituir.

Funcions sintàctiques	*Característiques i reconeixement*	*Pronoms que les poden substituir*		*Exemples*
Complement directe (CD)	Designa l'entitat (persona, animal o cosa) sobre la qual recau l'acció del verb. *Escriu <u>una carta</u>.* Generalment, no va precedit per preposicions, encara que es refereixi a persones. *Avui hem vist <u>na Roser</u>.* No concorda amb el verb; per tant, pot aparèixer en singular o en plural sense que el verb variï de forma. *L'alumne va saludar <u>el professor</u>.* *L'alumne va saludar <u>els professors</u>.* Va immediatament darrere el verb i, generalment, no es pot suprimir. **En Pau va dir.*	Quan és determinat (3a persona) per un article, un demostratiu o un possessiu.	*el, la, els, les*	*No veig la pantalla.* → *No la veig.* *Ja sé aquesta història.* → *Ja la sé.* *Vull les meves arracades.* → *Les vull aviat.*
		Quan és indeterminat (és a dir, no duu cap determinant).	*en*	*Vull comprar sucre.* → *En vull comprar.*
		Quan és determinat per un quantificador o un indefinit (en aquest cas només se substitueix el nucli del CD i es torna a repetir el quantificador o l'indefinit).		*He mirat tres pisos.* → *N'he mirat <u>tres</u>.* *Va passar poca gent.* → *Va passar-ne <u>poca</u>.*
		Quan és un infinitiu.		*No sap llegir.* → *No en sap.*
		Quan és neutre. És a dir, si el CD és tota una oració equivalent a *això*, *allò* o bé està representat directament per les paraules *això*, *allò*, *tot*...	*ho*	*Vull això.* → *Ho vull.* *Digues allò.* → *Digues-ho.* *El que hagis de comprar, compra-ho ara.*
		Quan és reflexiu o recíproc (3a persona).	*es*	*Es parlen l'un a l'altre.*
		Quan es refereix a la primera o segona persona.	*em, ens, et, us*	*Fa temps que no em conviden.* *Vol que us acompanyi.*
Complement indirecte (CI)	Va introduït per la preposició *a* (o *per a*) i designa qui rep el benefici o el dany de	Quan es refereix a la tercera persona.	*li, els*	*Duré un obsequi a ma mare.* → *Li duré un obsequi.*

	l'acció del verb. *Va escriure una postal al seu cosí.* *Prepara una sorpresa per a la Marta.* Es refereix a éssers animats (persones o animals) i sol anar darrere el CD. *Ella dona menjar al canari.*			*Duré un rellotge a les meves germanes.* → *Els duré un rellotge.*
		Quan és reflexiu (3a persona).	*es*	*Ella es renta les mans.*
		Quan es refereix a la primera o segona persona.	*em, ens, et, us*	*M'han comentat que sortirà prest.*
Complement de règim verbal o preposicional (CRV) / (CP)	Va introduït per la preposició que és exigida pel verb (*a, de, en, amb, per*). *Es dedica a la docència.* *Parla de futbol.* *Confia en la seva filla.* *No es fa amb les cunyades.* *S'interessa per les novetats.*	Quan és introduït per la preposició *de.*	*en*	*Parla molt de na Marta.* → *En parla molt.*
		Quan és introduït per qualsevol preposició que no sigui *de.*	*hi*	*Ja no pensa gens en la seva feina.* → *Ja no hi pensa gens.*
Complement circumstancial (CC)	Generalment no és exigit pel verb. Per tant, es pot suprimir sense que s'alteri l'estructura de l'oració: *Sempre parla (lentament).* Sol aparèixer al final de l'oració; però pot ocupar altres posicions: *Davant el mercat hi ha un forn.* Pel que fa al significat, expressa una circumstància del verb que pot ser de lloc, de manera, de companyia, etc.	Si és CC de lloc introduït per la preposició *de*	*en*	*Venen de Sóller.* → *En venen.*
		Si és un altre tipus de CC (s'inclouen els CC de manera introduïts per la preposició *de*). Si és CC de lloc introduït per una preposició diferent de *de.*	*hi*	*Van a Inca.* → *Hi van.* *Viu en un barri tranquil.* → *Hi viu.* *Va amb avió.* → *Hi va.* *Parla malament.* → *Hi parla* *Camina de pressa.* → *Hi camina* *Fa línies amb el regle.* → *Hi fa línies.*
Complement predicatiu (CPred)	Expressa una característica del subjecte o del CD. Apareix darrere un verb predicatiu (*trobar, veure, tornar...*) i concorda en gènere i nombre amb el subjecte o CD. *He tornat cansat. Ha tornat cansada.*	Si depèn dels verbs *dir-se* i *fer-se.*	*en*	*Es va fer soci del Mallorca.* → *Se'n va fer.* *Molts alumnes de l'escola es diuen* Pere. → *Molts d'alumnes se'n diuen.*
		Si depèn de verbs diferents dels	*hi*	*En Pere sempre va esverat.* → *En Pere*

	He vist na Maria molt contenta. ***He vist en Joan molt content.***	**anteriors.**		***sempre hi va.***
Complement atributiu (CAtr)	**Expressa una característica que s'atribueix al subjecte per mitjà d'un verb copulatiu: *ser*, *estar*, *semblar* o *parèixer*. Si és un adjectiu, concorda en gènere i nombre amb el subjecte.** ***En Marcel està trist. Na Marcel·la està trista.*** ***Na Mercè és de França.*** ***Aquesta polsera sembla/pareix d'or.***	**Tant si és determinat com indeterminat.**	***ho***	***Estic nerviosa.*** ***→ Ho estic.*** ***És simpàtic.*** ***→ Sí que ho és.*** ***Sembla perillosa.*** ***→ Ho sembla.***
Subjecte (S)	**És l'element (persona, cosa...) al qual s'atribueix el predicat de l'oració.** **Concorda amb el verb en persona (1a, 2a, 3a) i nombre (singular, plural).** ***El llibre* és d'aventures.** ***Els llibres* són d'aventures.** **Generalment, va davant el verb o el predicat, molt sovint al principi de l'oració, però algunes vegades es pot trobar darrere:** ***Ha arribat un tren.*** ***Han arribat dos trens.***	**Només si va posposat al verb i és indeterminat (és a dir, no duu cap determinant) o és determinat per un quantificador (en aquest cas només se substitueix el nucli del subjecte i es torna a repetir el quantificador o l'indefinit).**	***en***	***Demà arribaran creuers. → Demà n'arribaran.*** ***Falten tres setmanes.*** ***→ En falten tres.***
Complement del nom (CN)	**Acompanya el nom i n'expressa alguna qualitat.** ***Vull sopa de ceba.*** ***Té els ulls blaus.***	**Introduït per la preposició *de*.**	***en***	***No sé la causa del divorci. → No en sé la causa.***

Com s'ha vist, els pronoms referits a la primera i a la segona persona (*em*, *et*) i el pronom *es* quan es reflexiu poden substituir un CD o un CI. Per saber quina funció fan, es pot posar al seu lloc els pronoms *el*, *la* (CD) o *li* (CI).

***En Rafel em va acompanyar al parc. → En Rafel la/el (*li) va acompanyar al parc. → Em* fa la funció de CD.**

***Demà em tallaré els cabells. → Demà li (*la/*el) tallaré els cabells. → Em* fa la funció de CI.**

Procediment per substituir un element sintàctic per un pronom feble

1. S'ha d'establir la funció de l'element que es vol substituir.

***Na Flora escriu <u>una carta</u>.* (CD indeterminat, perquè va introduït per l'indefinit *una.*)**

2. S'ha d'establir, també, quin pronom correspon a l'element que es vol substituir.

El CD indeterminat se substitueix pel pronom *en*.

3. S'ha de decidir si el pronom va davant o darrere el verb.

***Escriu* és una forma de present; per tant, el pronom va davant el verb.**

4. S'ha d'observar si el verb comença en vocal o en consonant per establir quina forma del pronom és l'apropiada.

***Escriu* comença per vocal; per tant, s'ha d'escriure la forma *n'* (davant el verb).**

Na Flora escriu <u>una carta</u>. > Na Flora <u>n'</u>escriu una.

Substitució pronominal amb dos pronoms

Els pronoms febles poden combinar-se davant o darrere el verb i formar grups o combinacions de pronoms. Les combinacions més usuals són les de dos pronoms (combinacions binàries): *Te'n donaré.*

1r	*2n*	*3r*	*4t*			*5è*
reflexiu	*2a persona*	*1a persona*	*3a persona*			*Adverbials*
			CI	CD o CAtr		CC, CPred, CRV
se	*te, us*	*me, ens*	*li, els*	*el, la, els, les*	*ho*	*en, hi*

Ordre de col·locació del pronoms febles

A l'hora de fer la combinació de pronoms, cal respectar un ordre de prioritat:

No voldrà dur-me <u>els llibres</u> <u>a casa</u>.
***No voldrà dur-me'ls-hi* (*CI=me; CD='ls; CC=hi*).**

Procediment per combinar dos pronoms febles

Per combinar dos pronoms, en primer lloc, cal establir la funció dels elements que es volen substituir; tot seguit, s'ha d'establir quin pronom correspon a cadascun dels dos elements i, finalment, combinar els pronoms.

1. ***Donaré les gràcies a les teves cosines*****.**
CD CI

2. CD: ***les gràcies > les → Les donaré a les teves cosines*****.**
CI: ***a les teves cosines > els → Els donaré les gràcies.***

3. Ordre de col·locació: CI + CD → ***Els les donaré.***

A més, cal tenir en compte els aspectes següents:

a) **Si la combinació de pronoms es produeix davant el verb, els pronoms no es poden unir entre si o amb el verb per mitjà de guionets. Només s'hi pot fer servir l'apòstrof.**

Li ha comprat. L'hi pagaré. Te l'envii. Us les hi deixaré.

b) **Si la combinació es produeix darrere el verb, els pronoms han d'anar units entre si per mitjà de guionets, o per mitjà d'una combinació d'un apòstrof i guionets.**

Dona-la-hi. Dona'ls-en.

c) **Quan els pronoms *em*, *et* i *es* són el primer pronom d'una combinació de pronoms febles (excepte davant *hi* i *ho*), adopten la forma plena davant el verb (*me*, *te* i *se*).**

Me'l miraré. Te la compra. Se'n duu tres.
M'ho miraré. T'hi duré. S'hi avindrà.

d) **En la combinació de dos pronoms, l'apòstrof sempre es col·loca al més a la dreta possible.**

Me l'hauria de donar. / *M'el hauria de donar.
Se n'hi va anar. / *Se'n hi va anar. / *S'en hi va anar.

e) **Les combinacions *el* + *en* i *la* + *en* s'escriuen *l'en* i *la'n*, respectivament.**

***No puc treure-l'en* (el meu fill, del col·legi).**
***No puc treure-la'n* (la meva filla, del col·legi).**

f) **Les combinacions *la* + *hi*, *li* + *hi*, *li* + *ho* i *se* + *us* no s'apostrofen mai.**

La hi va portar. Li hi van fer tastar el vi. Li ho comunicaré demà. Se us respecta molt.

g) **Els pronoms *us, ens, el, els* i *en*, darrere un altre pronom, adopten les formes reforçades (*us, ens, el, els, en*) o les reduïdes (*'ns, 'l, 'ls, 'n*). Darrere el verb, el pronom *el*, per exemple, adopta la forma *-lo*: *donar-lo*. En canvi, darrere un altre pronom adopta les formes *'l* o *el*: *donar-te'l; donau-nos-el*.**

Combinacions impossibles o incorrectes

La combinació de pronoms febles té uns límits:

a) **No es poden combinar dos pronoms iguals, encara que facin funcions sintàctiques diferents,**

excepte en el cas de la combinació *els els*. En el cas que dos elements es representin per pronoms amb la mateixa forma, només se'n pot pronominalitzar un.

Treia pa del calaix. → En treia del calaix. / En treia pa.

***b)* No s'admet la combinació *en + ho* ni *ho + hi*. També, en aquest cas, solament es pot pronominalitzar un dels elements:**

He duit això del mercat. → Ho he duit del mercat. / N'he duit això.
He duit això al pati. → Ho he duit al pati. / Hi he duit això.

***La combinació* li + el, la, els *o* els en registres formals**

Quan el CI està representat per *li* i el CD per *el*, *la*, *els* o *les,* cal tenir en compte les modificacions següents*:*

a)* El pronom *li* es converteix en *hi.

***b)* S'inverteix l'ordre de col·locació, de manera que va en primer lloc el CD i després el CI. Així doncs:**

***li + el = l'hi** La presidenta dona l'informe al secretari. → La presidenta l'hi dona.*
***li + la = la hi** La presidenta dona la carta al secretari. → La presidenta la hi dona.*
***li + els = els hi** La presidenta dona els informes al secretari. → La presidenta els hi dona.*
***li + les = les hi** La presidenta dona les cartes al secretari. → La presidenta les hi dona.*

En el parlar valencià no es produeix aquesta alteració i la combinació resultant és *li'l*, *li la*, *li'ls* i *li les*.

***La combinació* els + el, la, els *o* les**

Quan el CI plural està representat per *els* i el CD per *el*, *la*, *els* o *les,* les combinacions resultants són les següents:

***els + el = els el** Va pintar el pis als llogaters. → Els el va pintar.*
***els + la = els la** Va pintar la persiana als llogaters. → Els la va pintar.*
***els + els = els els** Va pintar els pisos als llogaters. → Els els va pintar.*
***els + les = els les** Va pintar les persianes als llogaters. → Els les va pintar.*

***Les combinacions* m'hi, t'hi, ens hi, us hi**

Quan el CI està representat per *els* i el CD per les formes que es refereixen a la primera o a la segona persona (*em, et, ens, us)*, la forma *els* es transforma en *hi.* Així doncs, les combinacions resultants són les següents: *m'hi, t'hi, ens hi* i *us hi.*

***em + els = m'hi** Em varen presentar als membres del consell: m'hi varen presentar.*
***et + els = t'hi** Em varen presentar als membres del consell: t'hi varen presentar.*
***ens + els = ens hi** Ens varen presentar als membres del consell: ens hi varen presentar.*
***us + els = us hi** Us varen presentar als membres del consell: us hi varen presentar.*

***Les combinacions* li, l'hi *i* li hi**

Cal diferenciar aquestes tres combinacions, que en la llengua oral es pronuncien igual o gairebé igual.
***Li* substitueix sempre un únic element de l'oració (un CI):**

He comprat el cotxe al meu germà. → Li he comprat el cotxe.

***L'hi* sempre substitueix dos elements, que poden representar diverses categories gramaticals:**

CD + CI He comprat el cotxe al meu germà. → L'hi he comprat.
CD + CC Posa l'abric a l'armari! → Posa-l'hi!
CD + CPred Tenc el mòbil perfecte → L'hi tenc.
CD + CRV Va castigar el futbolista a no jugar més. → L'hi va castigar.

En la combinació *li hi*, el primer pronom és un CI i el segon sol representar un CC. Cal recordar que aquesta combinació —que sol aparèixer amb un CD explícit— no s'apostrofa mai.

Va deixar el pastís a en Pep a la gelera. → Li hi va deixar el pastís.
***La combinació* li + en *i la combinació* li + ho**

La combinació del pronom *li* amb els pronoms *en* o *ho* presenta dues solucions acceptables (*li'n* i *n'hi* / *li ho* i *l'hi*), encara que la variant amb *li* és més habitual en els registres formals:

Dona pa a l'ocell → Li'n dona. / N'hi dona.
Dona això a la nina → Li ho dona. / L'hi dona.

***La combinació* ho + hi**

Quan en una combinació de dos pronoms el CD està representat per *ho* i el pronom *hi* representa un CRV o un CC, la combinació resultant és *l'hi*.

Enviarem tot això al magatzem. → L'hi enviarem tot.

***Pronoms sense valor sintàctic amb verbs de percepció:* veure-hi, sentir-hi**

Hi ha pronoms que apareixen integrats a alguns verbs i hi aporten un determinat sentit. És el cas dels verbs de percepció *veure-hi* o *sentir-hi*, el significat dels quals és diferent dels transitius *veure* o *sentir*.

- ***Veure* (transitiu) significa 'percebre la imatge (d'un objecte)'. *Lleva't de davant la pantalla, que no veig la pel·lícula.***
- ***Veure-hi* (intransitiu) significa 'tenir el sentit de la vista'.**
  No hi veu: és cec.
- ***Sentir* (transitiu) significa 'percebre per mitjà dels sentits, comunament amb exclusió de la vista, o experimentar' (sentir una olor, un sabor, un renou; fred, calor...; alegria, tristesa...).**
  Ha sentit un renou estrany i s'ha espantat.
- ***Sentir-hi* (intransitiu) significa 'tenir el sentit de l'oïda'.**
  No hi sent: és sord.

PRONOMS RELATIUS, INDEFINITS I INTERROGATIUS

Pronoms relatius

Els pronoms relatius s'utilitzen en les oracions adjectives de relatiu per fer referència a un nom que s'acaba d'esmentar. Fan, alhora, dues funcions: enllacen una oració subordinada amb la principal i substitueixen l'antecedent (el nom de l'oració principal al qual es fa referència) dins l'oració subordinada.

Em menj el pastís de poma. + Ahir vaig fer un pastís de poma.

Em menj el pastís de poma que vaig fer ahir.

(antecedent) (relatiu)

QUE

- **Fa referència a persones o coses que s'acaben d'esmentar. L'antecedent també pot ser un element temporal.**

  Na Maria s'ha casat amb un jove que va conèixer fa dos mesos.

  El dia que venguis a dinar faré llom amb col.

- **Davant el relatiu *que* pot haver-hi articles, demostratius o quantitatius, però no preposicions.**

  Aquest professor és un desastre. M'agradava més el que teníem l'any passat.

  El teu professor d'enguany és aquell que topàrem ahir de festa?

  No. Aquell és un que em va fer classes de repàs fa molts anys.

QUI

- **Fa referència només a persones.**

  El jove amb qui parlaves és el meu veïnat.

  ****Ah, és aquell de que em parlares l'altre dia. → És aquell de qui em parlares ahir.***

  (antecedent de persona i, per tant, ús del pronom relatiu *qui*)

  Atenció! **Agafarem l'autobús qui surt a les nou. → Agafarem el bus que surt a les nou.*

- **Pot anar precedit de les preposicions *a*, *amb*, *de*, *en*, *per* o *per a*.**

  Donarem un punt més a qui acabi primer l'exercici.

  En Joan i en Pere són els xeremiers de qui et parlava.

  Atenció! **L'home qui parla és el president de la Cambra de Comerç.→ L'home que parla...*

ON

- **Fa referència només a llocs ja sigui en el sentit físic o figurat.**

  Aquesta és la casa on vaig néixer.

  Vaig trobar la pàgina on havia escrit les anotacions personals.

- **Pot anar tot sol o amb les preposicions *a*, *de* o *per*.**

  El camí per on passam cada dia és molt perillós.

  Aquesta casa és d'on surt el carro de sant Antoni.

Oracions explicatives i especificatives

Quan una oració de relatiu complementa un nom que la precedeix (l'antecedent), s'anomena *adjectiva* perquè fa la mateixa funció que un adjectiu; és a dir, complementen un nom. Les oracions de relatiu poden ser de dos tipus: explicatives i especificatives. Les explicatives aporten informació extra i prescindible de l'antecedent, mentre que les especificatives en donen informació precisa i imprescindible.

Les explicatives van entre comes, mentre que les especificatives no hi van.

Les al·lotes, que eren de Maó, varen fer tard. **(Explicació: totes les al·lotes varen fer tard i eren de Maó.)**
Les al·lotes que eren de Maó varen fer tard. **(Especificació: només les al·lotes de Maó varen fer tard.)**

EL QUAL, LA QUAL, ELS QUALS, LES QUALS

- **En les oracions explicatives es pot fer servir el relatiu *que* o les formes compostes *el qual, la qual, els quals, les quals*. Aquestes formes concorden en gènere i nombre amb l'antecedent.**

Els camions, <u>els quals</u> duien sobrecàrrega, varen provocar un accident a l'autopista.
Els camions, <u>que</u> duien sobrecàrrega, varen provocar un accident a l'autopista.
****Els camions <u>els quals</u> duien sobrecàrrega varen provocar un accident.*** **(especificativa)**

****Preposició + article +* que/qui**

- **Aquesta construcció és incorrecta en registres formals.**

****El crim <u>del que</u> parlen va ocórrer fa molt de temps.***
****La dona <u>amb la que</u> has vingut és molt famosa.***
****Aquesta és la finestra <u>des de la que</u> va caure el cossiol.***

- **Per evitar-la, s'ha de recórrer a les estructures preposició + *què / qui / on / el qual / la qual / els quals / les quals*, segons pertoqui.**

El crim <u>del qual</u> parlen va ocórrer fa molt de temps.
El crim <u>de què</u> parlen va ocórrer fa molt de temps.
(En el cas de la construcció preposició + *què*, s'ha de tenir en compte que el relatiu va accentuat.)

La dona <u>amb qui</u> has vingut és molt famosa.
La dona <u>amb la qual</u> has vingut és molt famosa.

Aquesta és la finestra <u>des d'on</u> va caure el cossiol.
Aquesta és la finestra <u>des de la qual</u> va caure el cossiol.

- **La combinació preposició + article + *que* només és correcta quan hi ha omissió de l'antecedent:**

No he pogut obrir ni amb aquesta clau ni <u>amb la</u> [clau] <u>que</u> tu m'has donat.

Pronoms indefinits

Són pronoms que fan referència a un element de manera indeterminada.

ALGÚ

- **Fa referència a una persona no identificada.**

  Algú ha vingut a veure't.

- **És un pronom i, per tant, no pot modificar noms, adjectius o verbs.**

  ****Algú turista s'ha banyat al desembre.→ Algun turista s'ha banyat al desembre.***

RES

- **Expressa que hi ha una quantitat zero de coses. És sinònim de *cap cosa*.**

  No hi ha res a la gelera.

- **És un pronom i, per tant, no pot modificar noms, adjectius ni verbs. En aquest cas, cal utilitzar l'adverbi quantitatiu *gens*.**

  ****No tenc res de farina. → No tenc gens de farina.***

  ****No m'ha agradat res el dinar. → No m'ha agradat gens el dinar.***

- ***Res* pot utilitzar-se com a sinònim d'*alguna cosa* en oracions interrogatives i condicionals.**

  Vols res? = Vols alguna cosa?

  Si vols res, avisa'm.= Si vols alguna cosa, avisa'm.

ALGUNA COSA

Fa referència a objectes o conceptes no identificats. **Algo* és un barbarisme incorrecte que cal evitar.

Ha duit alguna cosa per picar.

NINGÚ I CAP

- **Expressa que hi ha una quantitat zero de persones.**

  Al tren no hi ha ningú.

- **En frases interrogatives i condicionals pot utilitzar-se com a sinònim d'*algú*.**

  Ha vingut ningú? = Ha vingut algú?

  Si ningú truca, agafa el missatge. = Si algú truca, agafa el missatge.

- **La forma *cap* pot acompanyar el substantiu o actuar com a pronom.**

  Al tren no hi ha cap revisor. A l'estació tampoc no n'he trobat cap.

ELS ALTRES, LA RESTA

- **La forma **els demés* utilitzada com a indefinit no és normativa. S'ha de substituir per les formes *els altres* o *la resta*.**

  Que surtin només els que han acabat la prova; *~~els demés~~ els altres / la resta tenen deu minuts per acabar-la.

Remarques sobre la forma i l'ús d'alguns indefinits

Els pronoms *qualcú*, *qualcun*, *qualcuna*, *qualcuns*, *qualcunes* i *qualque cosa* són propis dels parlars de les Illes Balears. Cal recordar que s'ha de ser coherent en els texts, i no convé que s'alternin les

formes *qualcú*/*algú* dins un mateix text.

QUALCÚ

- **Fa referència a una persona no identificada. És sinònim d'*algú*.**

  ***Qualcú*/*Algú* ha vingut a veure't.**

- **Com en el cas de la forma *algú*, és un pronom i, per tant, no pot modificar noms, adjectius o verbs.**

  ****Qualcú* turista s'ha banyat al desembre.→ *Algun* turista s'ha banyat al desembre.**

QUALCUN, QUALCUNA, QUALCUNS, QUALCUNES

- **Aquest pronom és propi dels parlars de les Illes Balears. Fa referència a un element anomenat prèviament però que no ha estat quantificat. Sempre apareix en correlació amb el pronom *en*.**

  Tens qualque llibre? Sí, en tenc qualcun/algun.

- **És un pronom i no s'ha d'utilitzar com a determinant.**

  ****Hem de fer qualcuns números abans de comprar la casa.***

  Hem de fer uns quants/alguns números abans de comprar la casa.

  ****Si necessites qualcuna jaqueta vella, puc mirar si en tenc qualcuna/alguna.***

  Si necessites qualque/alguna jaqueta vella, puc mirar si en tenc qualcuna/alguna.

  Si no guardes bé tots els bolígrafs, en perdràs qualcun/algun.

QUALQUE COSA

- **Fa referència a objectes o conceptes no identificats. És sinònim d'*alguna cosa*.**

  Ha duit qualque cosa / alguna cosa per picar.

CADASCÚ, CADA U

- **Són pronoms invariables que identifiquen individualment les persones d'un grup.**

  Cadascú / cada u ha de dur qualque cosa per menjar.

- **No poden utilitzar-se com a determinants. En aquest cas es fa servir *cadascun* o *cada un*.**

  ****Cadascú de nosaltres durà qualque cosa per beure. → Cadascun / Cada un de nosaltres durà qualque cosa per beure.***

QUALSEVOL

- **Identifica un element del conjunt sense importar quin.**

  Quin llibre et duc? Porta-me'n qualsevol que sigui ben gruixat.

TOTHOM

- **Identifica totes les persones d'un grup ('tots, tota la gent').**

  Tothom morirà algun dia.

DIVERSOS

- **Identifica una part d'una totalitat. Equival a *alguns* o *un cert nombre de*.**

  D'homes, n'han vingut diversos a emprovar-se el vestit, però no se l'ha quedat ningú.

Els pronoms interrogatius

Són elements que es fan servir per demanar una informació que el parlant desconeix. Poden utilitzar-se en oracions interrogatives directes i indirectes.

—*Què fas?* (oració interrogativa directa)

—*La padrina voldria saber què estàs fent.* (oració interrogativa indirecta)

Qui	**Interroga sobre persones.** ***Qui ha vingut aquesta tarda?***
Què	**Interroga sobre coses o accions. Té el sentit de 'quina cosa'.** ***Què és això?*** ***Què fas?*** **No s'ha de confondre amb la conjunció *que*, que serveix per introduir preguntes a les quals es pot respondre sí o no.** ***Que fas festa, avui? No, avui faig feina.* (conjunció)** ***Què fas, avui? Avui faig feina.* (pronom interrogatiu)**
Quant	**Interroga sobre una quantitat. És variable pel que fa al nombre (té singular i plural).** ***Quant val aquest cotxe?*** ***Quants són?***
Quan	**Interroga sobre un temps.** ***Quan vindràs?*** ***Quan ha passat?***
On	**Interroga sobre un lloc.** ***On viu?*** ***D'on és?***
Com	**Interroga sobre la manera de fer una cosa.** ***Com vindràs?*** ***Com vas a la feina?***

Quin, quina, quins, quines

- **Serveixen per distingir coses o persones dins un grup.**

  Quin jersei t'agrada més?

  Quines pomes són més gustoses?

- **Sempre acompanyen un nom i hi concorden.**

  Quin llibre vols?

  Quina música t'agrada?

  Quins amics vindran a la festa?

  Quines sabates t'has comprat, al final?

- **També poden tenir una funció exclamativa, per expressar sorpresa, contrarietat, admiració, estranyesa, etc.**

  Quin dia més ocupat que he tingut!

  Quina sorpresa!

  Quins calçons més moderns que duus!

  Quines pastanagues més músties que has comprat.

PREPOSICIONS

Usos de les preposicions i les locucions prepositives

Les preposicions són paraules invariables que relacionen parts d'una oració i, generalment, van davant sintagmes nominals. Les preposicions poden ser *simples* (*a, en, amb, de, per, contra, sense, sota, entre*...) o *compostes* (*per a, des de, cap a, fins a*...).

Les locucions prepositives són conjunts de mots que fan la funció d'una preposició*: a partir de, a causa de, a fi de, en lloc de....*

Vegeu els usos més habituals de les principals preposicions.

***Preposició* A**	
Per indicar moviment	***Vaig a la platja.***
Per indicar localització	***Som a la sala.*** ***Visc a Palma.*** ***Dinarem a ca la padrina.***
Per introduir el complement indirecte	***Han comprat uns bolígrafs als alumnes.***
En expressions temporals: parts del dia, mesos (tot i que també es pot fer servir la preposició *per*), estacions de l'any...	***al matí, a l'estiu, al febrer...***

***Preposició* EN**	
Per indicar localització, davant un nom indeterminat, l'article indeterminat o un demostratiu (tot i que és possible també la preposició *a*).	***Trobareu el producte en/a botigues especialitzades.*** ***Es reuniren en/a una sala molt àmplia.*** ***En/A aquesta platja hi ha massa gent.***

***Preposició* AMB**	
Per indicar companyia	***Vaig dinar amb els companys de feina.***
Per indicar instrument	***Pintau la superfície amb un pinzell gruixat.***
Per expressar mitjà	***Vaig a classe amb moto.***
Per expressar intenció	***Ho fa amb bona voluntat.***

***Preposició* PER**	
En expressions temporals, per indicar mesos i festivitats	***Anirem de viatge pel gener.*** ***Per Tots Sants sol fer fred.***
En expressions de lloc	***Hem de passar per aquella plaça.***
En expressions temporals de freqüència	***Hi vaig una vegada per setmana.***
En expressions de manera	***Ho han aprovat per majoria.***

***Preposició* PER A**	
Per expressar finalitat o destinació	***Aquests llibres són per als alumnes.***

***Preposicions* CAP *i* CAP A**	
Per expressar direcció de moviment	***Veniu cap aquí.*** ***Anau cap a la feina.***
Observacions: **S'escriu *cap* (sense *a*) davant alguns adverbis: *cap aquí, cap allà, cap amunt, cap avall, cap endins, cap endintre, cap enllà, cap endavant, cap endarrere...***	

***Preposicions* FINS *i* FINS A**	
En expressions de lloc, per indicar el límit on algú o alguna cosa arriba sense ultrapassar-lo	***Veniu fins aquí.*** ***Anau fins al final del passadís.***
En expressions temporals, per indicar límit	***Serà a casa fins demà.*** ***No hi serem fins al dia 1.***
Observacions: **— Davant dates i altres expressions temporals, s'escriu *fins a*: *fins al dia 15, des del 10 fins al 15 d'abril, fins a l'any 36, fins a l'abril, fins a la primavera*...** **— Davant adverbis i equivalents, s'escriu *fins* (sense *a*): *fins demà, fins aquí, fins allà, fins avui, fins ahir, fins abans, fins després, fins havent dinat, fins dilluns, fins diumenge, fins l'any que ve...***	

***Preposició* COM**	
En comparacions	***És alta com sa mare.***

Altres preposicions i locucions prepositives	
Per expressar lloc	***davant/darrere, damunt/davall, sobre/sota, fora de, devora (de)...***
Per expressar temps	***abans de / després de, durant, d'aquí (a), ser a punt de...***
Per expressar quantitat	***a més de...***
Per expressar causa	***Per, a causa de, degut a, per culpa de, gràcies a...***
Altres	***en lloc de, en comptes de, a mitjan(s), a causa de...***
— Les preposicions *sobre* i *damunt* són intercanviables quan es refereixen a un lloc físic (*Les claus són sobre/damunt la taula*), però en sentit figurat o equivalent a 'amb referència a' només es pot emprar la preposició *sobre*: ***Han aprovat un impost sobre el tabac.*** ***Parlaran sobre una qüestió delicada*.** **Per tant, és incorrecta una frase com **No vull opinar damunt aquest tema.***	

Hi ha alguns verbs que exigeixen la presència d'una preposició al darrere (normalment *a, de, en, amb o per*). Són els denominats *verbs preposicionals* o *verbs que regeixen preposició*: *acostumar-se a/de, alegrar-se de, canviar de, participar en/de, col·laborar amb*...

Caiguda i canvi de preposicions

Pel que fa als verbs que regeixen preposició, cal tenir en compte que, en registres formals:

- **Davant la conjunció *que* no s'ha d'escriure cap preposició.**

  Per exemple, amb el verb *oblidar-se de:*

  Oblidar-se de* + sintagma nominal: *M'he oblidat de l'hora del concert.

  Oblidar-se de* + oració introduïda per *que*: *M'he oblidat que el concert era a les deu.

  És incorrecte **M'he oblidat de que el concert era a les deu.*

- **La preposició passa a ser *a* o *de* davant un infinitiu.**

  Per exemple, la construcció *consistir en* + sintagma nominal passa a ser *consistir a/de* + infinitiu davant infinitiu:

  La fona consisteix en una corda i una pedra.

  La fona consisteix a/de llançar una pedra amb una corda.

  És incorrecte: **La fona consisteix en llançar una pedra amb una corda.*

CONJUNCIONS I ADVERBIS

Les conjuncions

Les *conjuncions* són paraules invariables que funcionen d'enllaç entre els components de l'oració o bé entre oracions completes:

Necessitam aigua i sabó.

Telefonau-li a l'oficina o bé enviau-li un missatge electrònic.

Les *locucions conjuntives* són grups de dues paraules o més que formen una sola unitat lèxica, amb significat propi, i que tenen la mateixa funció que les conjuncions: *encara que, tot i que, així com...*

Segons els tipus de relació que s'estableixen entre els elements d'unió, les conjuncions i les locucions conjuntives es poden classificar de la manera següent:

***DE COORDINACIÓ* (relació igualitària entre els elements)**		
Copulatives: uneixen elements sintàcticament equivalents.	***i*** ***ni*** ***i també***	***Heu de mostrar el document d'identitat i emplenar la fitxa d'inscripció.***
Disjuntives: serveixen de nexe entre dues opcions.	***o*** ***o bé***	***Pagau l'import o mostrau el carnet d'usuari.***
Adversatives: uneixen els elements d'una contrarietat.	***però***	***M'agraden molt les llepolies, però ara no en vull, gràcies.***
Distributives: distribueixen l'acció.	***els uns... els altres*** ***ni... ni***	***Si continuam amb aquest ritme, ni arribarem al mirador ni veurem la posta de sol.***
Comparatives: estableixen una comparació.	***més... que*** ***tan... com*** ***menys... que***	***És més simpàtic que el seu germà.***
Consecutives: introdueixen una conseqüència.	***doncs***	***Ja són les sis; doncs podem començar.***

***DE SUBORDINACIÓ* (un element depèn de l'altre)**		
Substantives: introdueixen oracions subordinades substantives.	***que***	***Consider que el resultat és prou bo.***
Condicionals: introdueixen una condició.	***si***	***Si tens al·lèrgia a la llet, no mengis coca.***
Causals: indiquen la causa de l'acció.	***perquè***	***M'han admès al curs perquè complia totes les condicions.***
Finals: indiquen l'objectiu o la finalitat de l'oració principal.	***perquè, a fi que, per tal que***	***Has d'escriure amb lletra clara per tal que s'entengui.***
Concessives: indiquen oposició o contrarietat.	***encara que***	***Encara que som baixet, jug bastant bé a bàsquet.***
Temporals: expressen una circumstància de temps.	***quan*** ***mentre*** ***des que***	***Quan arribaran tots, començarem.***
Modals: expressen una circumstància de manera.	***com, com si***	***Em va indicar com arribar a l'aparcament.***
De lloc: expressen una circumstància de lloc.	***on***	***La biblioteca és un lloc on podrem estudiar tranquils.***

Altres conjuncions i locucions conjuntives

DE COORDINACIÓ	
Distributives	***així com..., no només... sinó que***
Adversatives	***no... sinó, emperò, mentre que, tot i això, ara bé***
Consecutives	***per tant***
Continuatives	***a més [a més]***
Consecutives	***tan..., que / tant..., que*** **Recordau que l'adverbi *tan* s'escriu davant un adjectiu o un altre adverbi:** ***Ell és tan llest, que aprova sense estudiar.*** ***No cantis tan fort, que despertaràs el nin.*** **En canvi, l'adverbi *tant* complementa un verb:** ***Ha menjat tant, que no vol sopar*.** **També pot introduir dos elements idèntics (dos noms, dos adjectius o dos adverbis):** ***Tant en Jordi com na Paula són infermers.*** ***L'assaig explica totes les causes, tant les històriques com les polítiques.***

DE SUBORDINACIÓ	
Condicionals	***en el cas que, sempre que***
Causals	***com que***
Comparatives	***tal... com, menys del que..., menys del que...***
Concessives	***malgrat que, per més que, tot i que*** **Cal tenir present que no es pot ometre la conjunció *que* quan *malgrat* introdueix una oració:** ***Malgrat hi havia poca gent, la festa va ser un èxit.*** ***Malgrat que hi havia poca gent, la festa va ser un èxit.*** **En canvi, quan introdueix un substantiu, s'empra sol:** ***Malgrat la pluja, continuàrem l'excursió.***
Temporals	***abans que / després que, fins que [no], sempre que***
De lloc	***allà on, aquí on***
Modals	***així com, tal com***

Els adverbis

Un *adverbi* és un mot invariable que modifica un verb, un adjectiu, un altre adverbi o tota una oració, i que aporta informació relativa al lloc, el temps, la manera, la quantitat...

Una *locució adverbial* és un grup de mots amb les mateixes funcions que l'adverbi.

La taula següent recull la distribució dels adverbis i les locucions adverbials més habituals:

De temps	***abans / ara / després*** ***sempre / mai*** ***ahir / avui / demà*** ***despús-ahir / demà passat, passat demà*** ***aquest any, enguany*** ***tard / prest / aviat*** ***encara / ja*** ***una vegada / un pic*** ***avui de matí / al matí / al dematí*** ***al migdia*** ***al capvespre / a l'horabaixa / a la tarda*** ***al vespre*** ***a la nit***	***Si has de venir, avisa'm abans.*** ***Despús-ahir va acabar el termini i demà passat es publiquen les llistes.***
De lloc	***aquí / allà*** ***(a) prop de / enfora, lluny*** ***a dalt / a baix*** ***(a) sobre / (a) sota*** ***damunt / davall*** ***dedins, (a) dintre, (a) dins*** ***amunt / avall*** ***defora, fora, a fora***	***Ca nostra és a prop del centre.*** ***Podeu deixar la roba aquí.*** ***El magatzem és a baix.***
De manera	***com*** ***bé / malament*** ***així*** ***a poc a poc*** ***gratis*** ***ben / mal*** ***fort / fluix*** ***alt / baix*** ***a posta*** ***millor / pitjor*** ***sobretot*** ***sols, solament / només*** ***a la fi*** **Els adverbis formats a partir de l'adjectiu en femení + *–ment*: *malament, sàviament, clarament...***	***Així no ens sortirà bé.*** ***Heu de girar la maneta a poc a poc.*** ***No dissimulis; ho has fet a posta.*** ***Em telefona contínuament.***
De quantitat	***molt / poc*** ***més / menys*** ***quant*** ***un poc*** ***gens*** ***massa*** ***força*** ***bastant***	***Hi ha massa gent.*** ***No sabem quanta gent vindrà.***

	gairebé / quasi	
D'afirmació	***sí*** ***també*** ***i tant*** ***això sí***	***Sí, aquí hi ha el centre cultural i també l'auditori.***
De negació	***no*** ***tampoc*** ***de cap manera***	***No he estat mai a Suècia, i tampoc a Dinamarca.***
De dubte	***tal vegada*** ***potser***	***Tal vegada trobarem aquest producte a la secció de congelats.***

Altres adverbis i locucions adverbials

De temps	***sovint, enguany, avui dia, llavors/aleshores, mentrestant, tard o d'hora...***
De lloc	***pertot/enlloc, a[l] davant / a[l] darrere, endins, cap amunt / cap avall...***
De manera	***alhora, de sobte / sobtadament, de rebot, en dejú, d'entrada, de panxa...***
De quantitat	***almenys, un munt, una mica, si fa no fa...***
D'afirmació	***en efecte, evidentment, prou, de veritat, de fet...***
De dubte	***tal vegada, tal volta, per ventura, potser, potser sí / potser no...***

- **Quan els adverbis *gens*, *enlloc*, *mai*, *res* i *tampoc* apareixen en frases negatives i van davant el verb, és recomanable reforçar la negació afegint-hi l'adverbi *no*, sobretot en els registres formals. Aquesta és l'anomenada *doble negació*:**

  <u>Enlloc no</u> l'han vist.

  <u>Mai no</u> he fumat.

  <u>Res no</u> és innocent en el seu comportament.

  Avui <u>tampoc no</u> vindrà.

SIGNES DE PUNTUACIÓ: EL PUNT I LA COMA

Tipus de punt

El *punt* (.) és un signe gràfic que representa una pausa llarga i s'utilitza sintàcticament per separar oracions amb sentit complet relacionades entre si (*punt i seguit*), o per indicar el final d'un paràgraf (*punt i a part*) o d'un text (*punt final*). Exemples:

La multiplicitat de definicions proposades per al terme* salut *ja demostra la dificultat d'aconseguir un consens general. Cal reconèixer, a més, que amb el pas del temps, aquestes definicions n'han anat eixamplant els límits.

L'Organització Mundial de la Salut (OMS) en va proposar una definició ampliada: «La salut és un estat de complet benestar físic, mental i social, i no solament l'absència de malaltia».

El punt. Usos convencionals

Convencionalment, no s'usa el punt en els casos següents:

a) **Quan una frase acaba amb un signe d'interrogació o d'admiració o amb punts suspensius, perquè aquests ja fan de punt final:**

Podeu fer-nos un favor? Hauríeu de dur alguns embotits: cuixot, botifarrons, xoriç... No hem pensat a comprar-los!

b) **Al final de les datacions: *Sant Joan, 23 de setembre de 2007***

c) **Després del nom i dels llinatges, o dels càrrecs, que formen part d'una signatura:**

La cap de secció

Joana Roca i Mas

d) **Al final dels títols o subtítols: *Els signes de puntuació. Tipus***

e) **Al final dels titulars: *El 28 d'agost arriba el Cosso de Felanitx***

f) **En els rètols indicadors, informatius o que donen instruccions:**

Menjador

Taula reservada

Tancau la porta

g) **Al final dels eslògans: *«Dona corda al català»***

h) **En les sigles i els símbols: *IVA*, *€*, *EUR***

La coma (I)

La *coma* (,) és el signe de puntuació que serveix per separar elements d'una mateixa oració entre els quals hi ha una pausa breu. S'ha d'utilitzar aquest signe:

• **Per separar els elements d'una enumeració, quan no hi ha conjuncions.**	***Aturarem a Girona, Perpinyà, Narbona i Besiers.***
• **Per separar els elements d'una enumeració introduïts per la conjunció *ni*.**	***No he agafat ni l'abric de plomes, ni el paraigües, ni les botes altes*.**
• **Per aïllar els vocatius situats a l'inici d'una oració o intercalats en el text, és a dir, el mot o mots que constitueixen una invocació o una crida.**	***Josep, vine!*** ***Amics, escoltau-me un moment.*** ***Per acabar, senyores i senyors, us vull agrair...*** ***Calla, Toni, que no sent el que diuen.***
• **Davant les conjuncions adversatives (*però, sinó, en canvi*...) i distributives (*ara... ara, no solament... sinó també, un... l'altre*...)**	***Vull anar al concert, però crec que no queden entrades.*** ***Un és molt llarg, l'altre és massa curt.***
• **Davant i darrere les aposicions explicatives, els incisos i els aclariments.**	***L'apartament de la platja, que té dues habitacions, és perfecte.*** ***Na Núria, la cunyada d'en Pere, és arquitecta.***
• **En les datacions, després de la localitat.**	***Maó, 19 d'agost de 2016***
• **Després de la fórmula de salutació d'una carta.**	***Benvolguda Teresa,*** ***Senyor,***

En canvi, no s'ha de posar coma:

- **Entre el subjecte (S) i el verb (V) d'una oració, llevat que es tracti d'un subjecte molt llarg i complex; en aquest darrer cas, la coma és opcional. Així:**
  - **És correcte: *El congrés està dedicat a la medicina preventiva.***
  - **No és correcte: **El congrés, està dedicat a la medicina preventiva.* (coma incorrecta entre S i V)**
  - **És correcte (coma opcional): *El congrés que té lloc aquests dies a Eivissa i en el qual participen prestigiosos especialistes, està dedicat a la medicina preventiva*. (coma correcta entre S extens i V)**

La coma (II)

També s'ha de posar coma:

• **Després d'oracions subordinades situades al principi de la frase.**	***Com que no em va dir res, no el vaig esperar.*** ***Encara que plogui, l'espectacle es farà.***
• **Després d'algunes expressions de temps desplaçades al començament de l'oració.**	***En haver acabat el curs, anirem a Londres.***

En canvi, no s'ha de posar coma:

- **Entre el verb i el complement directe, el complement indirecte o el complement de règim verbal, llevat que es tracti d'una construcció molt llarga i complexa; en aquest darrer cas, la coma és opcional. Així:**
  - **És correcte: *Us escric per comunicar-vos <u>que dia 17 de setembre es farà la prova de nivell</u>.* (complement directe)**
  - **No és correcte: **Us escric per comunicar-vos, <u>que dia 17 de setembre es farà la prova de nivell</u>.* (complement directe)**
  - **És correcte (coma opcional): *Us escric per comunicar a tots els examinands que varen resultar aptes en la prova eliminatòria inicial, <u>que dia 17 de setembre es farà la prova de nivell</u>.* (complement directe extens)**

SIGNES DE PUNTUACIÓ: EL PUNT I COMA

El punt i coma

El punt i coma s'utilitza per separar oracions estretament relacionades o enumeracions complexes amb comes interiors:

Els objectius d'aquest curs són: d'una banda, introduir els alumnes en el món de la traducció; d'altra banda, instruir-los en la interpretació, amb pràctiques a partir de texts breus.

El punt i coma en les enumeracions amb verb elidit

El punt i coma s'usa en les enumeracions amb el verb elidit, és a dir, quan no apareix en el text perquè se sobreentén:

En Joan és mestre; na Clara, <u>és metgessa</u> > En Joan és mestre; na Clara, metgessa.

Quan el darrer element de l'enumeració va precedit per una conjunció, en lloc de punt i coma, ha d'anar precedit d'una coma:

La periodista va entrevistar la directora del diari, Antònia Mora; el delegat de l'editorial, Martí Vicens; la vicepresidenta de l'entitat, Paula Amorós, i l'estudiant en pràctiques, Rafel Joan.

SIGNES DE PUNTUACIÓ: ELS DOS PUNTS I ELS PUNTS SUSPENSIUS

Els dos punts

Els dos punts introdueixen enumeracions d'elements o exemples.

La lletra* i *i la lletra* u, *quan s'accentuen, sempre duen accent tancat:* camí, química, tabú, Úrsula, *etc.

Els dos punts també s'utilitzen en els casos següents:

a) **Per marcar l'inici d'una citació textual en estil directe.**

En Pep va dir: «No hi vull anar.»

b) **Per marcar l'inici d'una reproducció d'una citació.**

Joan Brossa escriu: «Les meves primeres obres no pretenien altra cosa [...]».

c) **Per introduir causes, conseqüències i conclusions, resums o explicacions. Equivalen a una conjunció o una locució conjuntiva (*perquè*, *per tant*, *doncs*, *és a dir*...).**

Ja no podré veure més aquest actor: s'ha retirat definitivament.

Tots els que som aquí sabem quina és la solució: apliquem-la.

La nau fa aigües pertot arreu i és impossible de reparar-la: cal abandonar-la.

Cal tenir en compte que després de dos punts la paraula comença en minúscula, excepte si és una citació entre cometes.

Els punts suspensius

Els punts suspensius indiquen que una enumeració queda oberta (*Ha estat a Berlín, Praga Cracòvia...*) o marquen que una frase resta inacabada (*Qui sembla als seus...)* o en suspensió, com a expressió de dubte, temor o vacil·lació, suspens, etc. (*Va obrir la porta i...*).

Cal tenir en compte que:

- **Només se n'escriuen tres.**
- **Entre el text i els punts suspensius no hi ha cap espai.**
- **No s'escriuen mai després del mot *etcètera* o de la seva abreviació (*etc.*), perquè aquests ja indiquen una enumeració incompleta.**
- **Van seguits de majúscula només si la frase queda totalment interrompuda.**

Per berenar beuran llet i menjaran pa amb formatge, cuixot, sobrassada... Després, aniran a la platja.